Evangelia

Lekce 3

Evangelium podle Marka

Manuskript

thirdmill

Biblical Education. For the World. For Free.

Videa, průvodce lekcemi a další zdroje najdete na webu Thirdmill.org.

© 2012 by Third Millennium Ministries

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována v jakékoli formě nebo jakýmkoli způsobem za účelem zisku, s výjimkou stručných citací pro účely recenzí, komentářů nebo vědecké práce, bez písemného povolení vydavatele, Third Millennium Ministries, Inc., 316 Live Oaks Blvd., Casselberry, Florida 32707.

Pokud není uvedeno jinak, všechny citáty z Písma pocházejí z Českého Studijního Překladu. Použito se svolením KMS a Nadačního fondu ČSP.

O SPOLEČNOSTI THIRDMILL

Thirdmill je nezisková evangelikální křesťanská služba, která byla založena v roce 1997 a jejímž cílem je poskytovat:

Biblické vzdělávání celému světu zdarma.

Naším cílem je nabídnout bezplatné křesťanské vzdělávání statisícům pastorů a křesťanských vedoucích po celém světě, kteří nemají dostatečné vzdělání pro službu. Tento cíl naplňujeme tím, že vytváříme a celosvětově šíříme bezkonkurenční multimediální seminární kurikulum v angličtině, arabštině, mandarínštině, ruštině a španělštině. Naše lekce jsou také překládány do více než tuctu dalších jazyků prostřednictvím našich partnerských služeb. Učební plán se skládá z graficky zpracovaných videí, tištěných instrukcí a internetových zdrojů. Je navržen tak, aby jej mohly používat školy, skupiny i jednotlivci, a to jak online, tak ve vzdělávacích komunitách.

V průběhu let jsme vyvinuli vysoce nákladově efektivní metodu tvorby oceňovaných multimediálních lekcí s nejlepším obsahem a kvalitou. Naši autoři a redaktoři jsou teologicky vzdělaní pedagogové, naši překladatelé jsou teologicky zdatní rodilí mluvčí cílových jazyků a naše lekce obsahují poznatky stovek uznávaných profesorů seminářů a pastorů z celého světa. Kromě toho naši grafici, ilustrátoři a producenti dodržují nejvyšší výrobní standardy a používají nejmodernější vybavení a technologie.

Pro dosažení našich distribučních cílů Thirdmill navázal strategická partnerství s církvemi, semináři, biblickými školami, misionáři, křesťanskými vysílacími společnostmi a poskytovateli satelitní televize a dalšími organizacemi. Tyto vztahy již vedly k distribuci bezpočtu videolekcí domorodým vedoucím, pastorům a studentům seminářů. Naše webové stránky také slouží jako distribuční cesty a poskytují další materiály, které doplňují naše lekce, včetně materiálů o tom, jak založit vlastní vzdělávací společenství.

Společnost Thirdmill je daňovým úřadem uznána jako korporace 501(c)(3). Jsme závislí na štědrých příspěvcích církví, nadací, podniků a jednotlivců, které lze odečíst z daní. Další informace o naší službě a informace o tom, jak se můžete zapojit, najdete na adrese www.thirdmill.org.

Evangelia

Třetí lekce

Evangelium podle Marka

Obsah

ÚVOD....1

POZADÍ....1

Autor....1
Tradiční pohled....1
Osobní historie....3
Původní publikum....4
Svědectví rané církve....4
Detaily evangelia....5
Situace....6
Datum....6
Záměr....7

STRUKTURA A OBSAH....9

Ohlášení Mesiáše....10
Mesiášova moc....11
Úvod....12
Poblíž Kafarnaum....12
Region Galilea....14
Za Galileou....16
Potvrzení apoštolů o Mesiášovi....18
Trpící Mesiáš....19
Příprava....20
Konfrontace....22
Zkušenosti....23
Mesiášovo vítězství....25

HLAVNÍ TÉMATA....26

Trpící služebník....27
Židovská očekávání....27
Ježíšova služba....29
Správná reakce....31
Vítězný král....33
Vyhlášené království....34
Demonstrace moci a autority....35
Porážka nepřátel....36

ZÁVĚR....38

PŘISPĚVATELÉ....39

SLOVNÍČEK....41

Evangelia

Třetí lekce

Evangelium podle Marka

ÚVOD

Každý den tisíce křesťanů trpí pronásledováním jen proto, že následují Krista. Miliony věřících denně čelí možnosti, že jim bude zabaven majetek, jejich vedoucí budou zbiti a uvězněni a jejich rodinám bude ublíženo, budou uneseni nebo dokonce zavražděni.

Pronásledování křesťanů měl Marek na mysli, když psal druhé evangelium Nového zákona, Markovo evangelium. Raná křesťanská církev trpěla mnoha způsoby. Jak ale měli věřící chápat význam svého utrpení? Co je mohl Ježíšův příklad naučit o jejich těžkostech? Marek na podobné otázky reagoval vyprávěním příběhu Ježíšova života způsobem, který posiloval víru prvních křesťanů a povzbuzoval je k vytrvalosti.

Třetí lekci z cyklu *Evangelium* jsme nazvali „Evangelium podle Marka“. V této lekci se budeme blíže zabývat Markovým záznamem Ježíšova života, abychom mohli jeho učení účinněji aplikovat na náš moderní život.

Naše studium Markova evangelia bude rozděleno do tří hlavních částí. Nejprve se budeme zabývat pozadím Markova evangelia. Za druhé prozkoumáme jeho strukturu a obsah. A za třetí se podíváme na některá jeho hlavní témata. Začneme pozadím Markova evangelia.

POZADÍ

Prozkoumáme pozadí vzniku Markova evangelia, přičemž se zaměříme na samotného autora Marka, jeho původní publikum a příležitost či okolnosti jeho sepsání. Nejprve se podíváme na autora Markova evangelia.

AUTOR

Na autorství Markova evangelia se podíváme ve dvou částech. Nejprve se podíváme na tradiční pohled na jeho autorství. A za druhé se budeme zabývat autorovou osobní historií. Začneme tradičním pohledem na autorství tohoto evangelia.

Tradiční pohled

Raná církevní tradice je jednotná v tom, že Markovo evangelium napsal Jan Marek. Když se podíváme do Nového zákona, Jan Marek je popisován jako Barnabášův bratranec. V knize Skutků apoštolů doprovázel Pavla a Barnabáše na první misijní cestě. Jeho matka je popisována jako majitelka domu v Jeruzalémě, v němž se scházeli

první učedníci. Petr se v jednom ze svých dopisů zmiňuje o Janu Markovi jako o svém synovi. Papias říká, že Jan Marek následoval Petra v Římě a přesně zapisoval jeho učení.

— Dr. Robert L. Plummer

Mezi prvními křesťanskými autory, kteří tvrdili, že Marek napsal druhé evangelium, byl Papiáš. Papiáš žil na počátku 2. století a byl biskupem v Malé Asii kolem roku 130 n. l.

Eusebius

Papiášův názor známe od slavného církevního historika Eusebia, který psal kolem roku 325 po Kristu. Ve svém díle *Církevní dějiny*, kniha 3, kapitola 39, oddíl 15, Eusebius uvádí tento Papiášův citát:

Marek, který se stal Petrovým překladatelem, zapsal přesně, i když ne v přesném pořadí, vše, co si zapamatoval z toho, co Kristus řekl nebo udělal. Pána totiž ani neslyšel, ani ho nenásledoval, ale později, jak jsem řekl, následoval Petra, který své učení přizpůsobil potřebám posluchačů.

Podle Papiáše bylo Markovo evangelium do značné míry závislé na učení apoštola Petra. Marek nebyl očitým svědkem Ježíšova působení, ale zaznamenal to, co Petr viděl a slyšel od Ježíše.

Domnívám se, že nejstarší církevní tradice, které máme k dispozici, jsou dostatečně blízké době sepsání evangelií a počátkům jejich šíření, aby o nich lidé měli dobré informace. A nejlepším příkladem je to, co známe od Papiáše, který byl počátkem 2. století biskupem v Hierapolis v Malé Asii. Papiáš napsal velkou knihu, která se bohužel nedochovala, a my máme jen malé zlomky toho, co napsal, ale mezi nimi jsou i některé komentáře k evangeliím. A zejména Papiáš říká, že Marek napsal své evangelium v závislosti na Petrově kázání. Podle Papiáše byl Petrovým překladatel, což pravděpodobně znamená, že překládal Petrovu aramejštinu do řečtiny nebo latiny. A Papiáš nám říká, že evangelium sestavil na základě znalosti Petrova kázání. Myslím, že to je pravděpodobně nejautentičtější a nejranější tradice, kterou o evangeliích máme, a opravdu nevidím důvod ji zpochybňovat.

— Dr. Richard Bauckham

Také další autoři rané církve potvrdili tradiční názor, že toto evangelium napsal Marek. Například *antimarkovský Prolog k* druhému evangeliu, napsaný kolem roku 170 n. l., přímo potvrzuje Markovo autorství. Tento názor potvrdil i církevní otec Ireneus, který psal kolem roku 177 n. l. A kromě toho nejstarší řecké rukopisy, které uvádějí název této knihy, ji nazývají „Podle Marka“.

Ireneus

Důkazy potvrzující, že Marek napsal druhé evangelium, byly v rané církvi velmi rozšířené. Ve skutečnosti nemáme ze starověké církve žádný záznam o tom, že by se o jeho autorství vedla nějaká významná debata. Ačkoli se v posledních staletích někteří učenci snažili tento tradiční názor popřít, nepodařilo se jim vyvrátit starověké svědectví o Markově autorství, ani nedokázali poukázat na nic v samotném evangeliu, co by Marka jako jeho autora vylučovalo. Z těchto důvodů mohou moderní křesťané s jistotou tvrdit, že Marek toto evangelium napsal.

Nyní, když jsme si potvrdili tradiční názor, že Marek napsal toto evangelium, prozkoumejme jeho osobní historii, abychom lépe porozuměli jeho vyprávění.

Osobní historie

Podle Skutků 12:12 byl Marek synem ženy jménem Marie, která žila v Jeruzalémě. Právě v jejím domě se sešli někteří jeruzalémští křesťané, aby se modlili za Petra, když byl ve vězení. Markovo spojení s Petrem a dalšími apoštoly tedy začalo přinejmenším takto brzy.

Marek byl také Barnabášův bratranec, jak se o tom zmiňuje Pavel v Koloským 4:10. Dokonce pomáhal Pavlovi a Barnabášovi na jejich první misijní cestě. Jak se však dozvídáme ve Sk 13:13, Marek je uprostřed cesty opustil a vrátil se do Jeruzaléma.

Pavel proto odmítl, aby se k němu Marek připojil na jeho druhé misijní cestě. Jak čteme ve Skutcích 15:36–41, Pavel a Barnabáš se kvůli tomu rozešli. Barnabáš tedy vzal Marka s sebou do služby na Kypru, zatímco Pavel si vybral Silase, aby Barnabáše nahradil jako jeho společník na cestách.

Podle Koloským 4:10 si však Marek později získal Pavlovu důvěru zpět, a dokonce byl s Pavlem během jednoho z jeho uvěznění.

Později Marek pomáhal Petrovi také při jeho službě v Římě. Ve skutečnosti měl s Petrem tak blízký vztah, že Petr Marka v 1. listu Petrově 5:13 láskyplně nazývá „mým synem“. Pravděpodobně v této době Petr naučil Marka většině podrobností o Ježíšově pozemské službě, které jsou zaznamenány v Markově evangeliu.

Marek nebo Jan Marek, jak zní jeho celé jméno, je fascinující biblickou postavou. Objevuje se jen krátce v několika případech. Jeho matka se jmenovala Marie. Víme, že jeho matka vlastnila dům v Jeruzalémě, protože v tomto domě se občas scházela církev. Byl bratrancem Barnabáše, který byl jedním z misijních společníků

apoštola Pavla. Cestoval s Pavlem a Barnabášem na jejich první misijní cestě. Církevní dějiny nám říkají, že byl také blízkým spolupracovníkem Petra. Církevní tradice nám vlastně říká, že Markovo evangelium bylo vlastně tak trochu Petrovými vzpomínkami. Někteří lidé tedy říkají: „A kdo je ten Marek? Vždyť to nebyl apoštol.“ Je jistě pravda, že nebyl apoštolem, ale podívejte se na jeho pověření; docela úžasné pověření. Téměř jistě viděl a znal Ježíše možná jako tehdy velmi mladý mladík. Byl tedy očitým svědkem Ježíše, téměř jistě očitým svědkem vzkříšení. Kdo byli jeho učitelé? Jeho dvěma hlavními učiteli byli Pavel, apoštol pohanů, a Petr, vlastně zástupce dvanácti apoštolů. Je tedy kvalifikovaný pro sepsání evangelia o Ježíši Kristu? Naprosto.

— Dr. Mark L. Strauss

Když už jsme mluvili o Markovi jako autorovi tohoto evangelia, měli bychom se zabývat identitou Markova původního publika.

PŮVODNÍ PUBLIKUM

Svědectví starověké církve a některé detaily Markova evangelia ukazují na církve v Itálii, zejména v Římě, jako na původní Markovo publikum.

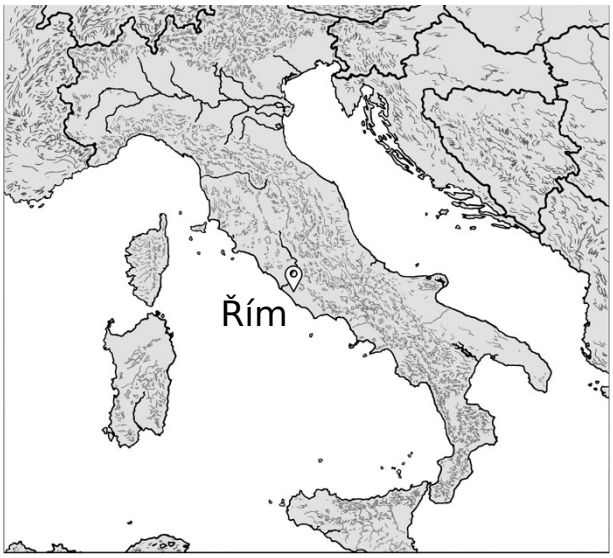

Původním Markovým publikem byly církve v Itálii, zejména v Římě.

Myšlenku, že Marek psal pro církve v Itálii a Římě, prozkoumáme krátkým pohledem na svědectví rané církve a na některé detaily samotného Markova evangelia. Nejprve se zaměříme na svědectví rané církve.

Svědectví rané církve

Tři starověcí svědkové, o nichž jsme se zmínili dříve – Papiáš (napsal kolem roku 130 n. l.), *Prolog proti marcionistům (*napsaný kolem roku 170 n. l.) a Ireneus (napsaný kolem roku 177 n. l.) – všichni uvádějí, že Marek napsal své evangelium v Itálii, a někteří z nich konkrétně uvádějí město Řím. Žádný z nich navíc nenaznačil, že by Marek poslal své evangelium církvi v nějakém jiném městě. To naznačuje, že Marek psal

místním církvím v místě, kde žil. A tento závěr posiluje i 1 Petrův 5:13, který Marka lokalizuje do Říma ve dnech, kdy sloužil po Petrově boku.

Historie samozřejmě dokazuje, že stejně jako všechna evangelia i Markovo evangelium Bůh zamýšlel, aby ho používala celá církev ve všech dobách. Jsme však lépe připraveni vykládat Markovo evangelium způsobem, který zamýšlel, když pochopíme, že ho napsal z hlubokého znepokojení nad tím, co se v jeho době dělo italským, a zejména římským křesťanům.

Kromě svědectví rané církve mnohé detaily Markova evangelia také naznačují, že psal pro církve v Itálii, konkrétně v Římě. Zmíníme čtyři detaily Markova evangelia, které podporují tvrzení, že psal církvím v Itálii a Římě.

Podrobnosti o evangeliu

Nejprve Marek několikrát vysvětlil svým posluchačům palestinské zvyky. Například v Markovi 7:3–4 Marek vysvětlil farizejskou praxi mytí rukou. Taková vysvětlení naznačují, že mezi Markovými posluchači byl značný počet pohanů, kteří žili mimo Palestinu.

Druhým detailem, který odpovídá italskému a římskému publiku, je to, že Marek vysvětlil aramejské výrazy. Poslechněte si například jeho vysvětlení jmen, která dostal Jakub a Jan v Markovi 3:17:

> Jakuba Zebedeova a Jakubova bratra Jana a přidal jim jméno Boanerges, což znamená ‚synové hromu‘ (Mk 3:17).

Marek podal podobná vysvětlení v 5:41; 7:34 a 15:22,34. Aramejsky mluvící Palestinci tato vysvětlení nepotřebovali a i mnozí Židé mimo Palestinu aramejštinu a hebrejštinu znali ze svých synagog. Tento detail tedy naznačuje, že Marek psal pohanům mimo Palestinu.

Třetí detail, který ještě jasněji ukazuje na publikum v Itálii a Římě, je, že Marek použil více latinských slov než kterýkoli jiný autor evangelia, což naznačuje, že značná část jeho publika rozuměla latině. V prvním století nebyla latina ve středomořském světě příliš rozšířená. Byla omezena především na Itálii, vlast Římské říše. Je tedy příznačné, že Marek použil latinská slova nejméně patnáctkrát. Například v Markovi 12:42 použil latinské slovo *lepta, které* označuje malou měděnou minci. Ačkoli toto slovo napsal řeckými písmeny, samotné slovo bylo latinské a nebylo pravděpodobné, že by mu rozuměli ti, kdo latinsky neuměli.

Čtvrtým detailem, který ukazuje na pravděpodobnost, že Marek psal pro církve v Itálii a zejména v Římě, je to, že Marek zmiňuje muže jménem Rufus. V Mk 15:21 se dozvídáme, že muž, který nesl Ježíšův kříž na Golgotu, byl otcem Rufa a Alexandra – dvou mužů, kteří v Markově evangeliu nehrají žádnou roli. Proč je tedy Marek zmínil? Jedním z nejlepších vysvětlení je, že byli známí Markovým posluchačům, nebo dokonce patřili k jejich okruhu. A skutečně, muž jménem Rufus je v Římanům 16:13 zmíněn jako

člen římské církve. Za předpokladu, že se jedná o téhož Rufa, kterého zmiňuje Marek, vyplývá z toho, že Marek psal církvi v Římě.

Žádný z těchto detailů nedokazuje, že cílem Markova evangelia byl Řím. Jejich souhrnný účinek však potvrzuje silné svědectví starověké církve. A jak uvidíme později v této lekci, čtení evangelia s ohledem na římské publikum nám může pomoci vyzdvihnout některé Markovy zvláštní důrazy a aplikovat je na náš vlastní život v moderní církvi.

Máme–li na paměti autora a původní publikum tohoto evangelia, můžeme se věnovat třetímu aspektu pozadí Markova evangelia: situaci či okolnostem jeho vzniku.

SITUACE

Prozkoumáme dva aspekty situace Markova evangelia. Nejprve se zamyslíme nad datem, kdy Marek evangelium napsal. A za druhé prozkoumáme, za jakým účelem Marek evangelium napsal. Začneme tím, že se podíváme na datum vzniku Markova evangelia.

Datum

Datum vzniku Markova evangelia nelze určit s naprostou jistotou. Celkově se však zdá, že důkazy ukazují na datum v polovině až na konci 60. let 1. století.

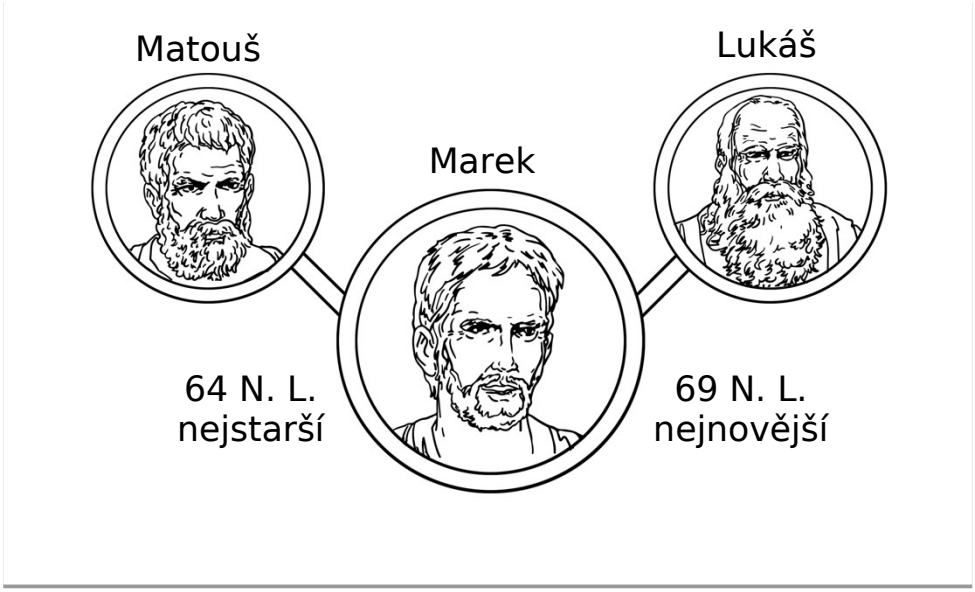

Mnozí badatelé se domnívají, že prvním evangeliem bylo Markovo, sepsáno někdy mezi lety 64 a 69 n. l.

Starověcí svědkové, jako je Ireneus a anti-marcionský Prolog k Markovi, tvrdí, že Marek napsal své evangelium po Petrově smrti. Petr byl s největší pravděpodobností umučen v Římě během pronásledování církve římským císařem Neronem po vypálení Říma v roce 64 po Kristu. Papiáš může naznačovat, že Marek začal psát své dílo ještě za Petrova života, ale nevylučuje možnost, že Petr zemřel dříve, než Marek dílo dokončil. Zdá se tedy rozumné připustit, že nejdříve by Marek mohl své evangelium dokončit někdy kolem Petrovy smrti v roce 64 n. l. V tomto případě by se však jednalo o nejranější datum, kdy by Marek mohl své evangelium dokončit.

Nejzazší rok, který mohl Marek napsat, je těžší určit. Jak jsme viděli v jedné z předchozích lekcí, mnozí badatelé se domnívají, že Marek byl prvním evangeliem, které bylo napsáno, a že Matouš i Lukáš použili Marka jako referenci při psaní svých vlastních evangelií. Vzhledem k tomu, že žádné z těchto tří evangelií se nezmiňuje o zničení Jeruzaléma a jeho chrámu, ke kterému došlo v roce 70 n. l., mnozí badatelé usuzují, že Matouš, Marek a Lukáš byli napsáni před touto dobou. A pokud Matouš a Lukáš přijali a využili Markovo evangelium před dokončením svých vlastních děl, lze s jistotou říci, že Marek byl dokončen ještě dříve než v roce 70 n. l. – určitě nejpozději v roce 69 n. l., ale pravděpodobně již v roce 67 n. l., což by Matoušovi a Lukášovi poskytlo více času, aby se s Markovým evangeliem seznámili před napsáním svých vlastních.

S ohledem na datum vzniku Markova evangelia se zamysleme nad účelem jeho sepsání.

Záměr

V jednom smyslu mají Marek a všechna ostatní evangelia společný cíl: zachovat pravdivý historický záznam Ježíšova života a učení. Od roku 50 n. l. umíralo stále více apoštolů a očitých svědků Ježíšova života, smrti a vzkříšení. Vzrůstala tedy potřeba zachovat jejich svědectví a výpovědi. Jak zmiňuje Eusebius a další raně církevní spisovatelé, součástí Markova záměru bylo uchovat Petrův záznam o Ježíšově službě.

Uchování tohoto záznamu však nebylo Markovým jediným cílem. Jako každý autor evangelií, ani Marek nechtěl, aby se jeho čtenáři pouze dozvěděli o Ježíši. Chtěl také, aby si z Ježíšova života vzali ponaučení, které by mohli aplikovat na svůj vlastní život. Jaké však byly jejich životy?

> **Šedesátá léta prvního století byla v Římě pro křesťany opravdu těžkým obdobím. Musíte si uvědomit, že až do té doby platilo v římském právu, že pokud jste Žid, patřil jste k uznávanému náboženství; říkalo se mu *religio licita*, povolené náboženství. A tak židovské křesťany nečekalo žádné velké pronásledování, protože Římané si mysleli: „Vždyť jsou jen součástí judaismu.“ A tak to bylo. Ale co se stane, když římské úřady začnou tušit: „Aha, zdá se, že toto nové náboženství zahrnuje i pohany, nežidy, a je poněkud odlišné od**

judaismu?“. Najednou už to není bezpečné nebo povolené náboženství a římské úřady by z toho mohly být dost nervózní. Nuže, přesně to se začíná dít, respektive poznávat, v Římě na počátku 60. let n. l. Roku 59 se Nero poněkud zblázní a po prvních jakž takž dobrých pěti letchech své vlády až do své smrti v roce 68 je stále nevypočitatelnější. Pak tu máme Pavla, který přichází do Říma kolem roku 60 n. l. a je ochoten zemřít pro Krista a chce ukázat, že toto nově objevené náboženství je pro všechny, včetně císaře Nerona. A je možné, že jak se s tím Nero setkává, začíná si uvědomovat: tady je náboženství, které se mi nelíbí. Mám být pánem, a tady jsou tito křesťané, kteří hlásají: „Ježíš je Pán.“ To je pro něho jako pro Boha. Takže když 18. července 64 n. l. dojde v Římě k velkému požáru a vypadá to na Nera, pak přenáší vinu na tuto novou skupinu, na tuto novou sektu zvanou křesťané, a je tragické, co o tom slyšíme.

— Dr. Peter Walker

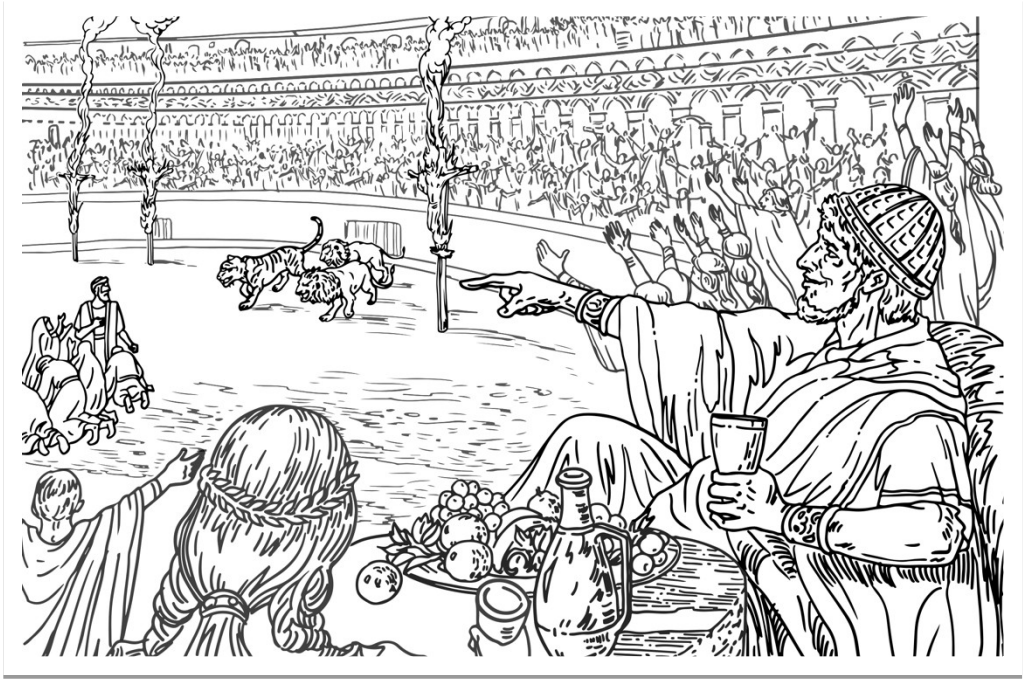

Církev v Římě trpěla za Nerona pronásledováním.

V době, kdy Marek pravděpodobně psal, trpěla církev v Římě pronásledováním za vlády římského císaře Nera. Nero vládl v letech 54 až 68 n. l. Je známý tím, že křesťany obviňoval ze zapálení Říma v roce 64 n. l. a strašlivě je trestal.

Za Neronovy vlády Řím církev tvrdě pronásledoval. Zpočátku byl Řím konstituován jako republika. Později, po zavraždění Julia

> **Caesara, vedl Augustus své vojsko, obsadil město Řím a rozpustil senát. Z římské republiky se tak stalo římské císařství a Augustus se stal jeho prvním císařem. Tím začaly dějiny římské brutality. Ve skutečnosti nebyl Nero z hlediska pronásledování křesťanů nejhorší. Další císaři útočili na křesťanství ještě zuřivěji a mnoho křesťanů podle historických záznamů trpělo a bylo zabito přibitím na kříž nebo upálením. V rané církvi bylo mnoho mučedníků, kteří svou smrtí vydávali svědectví o Božím milosrdenství a spravedlnosti.**
>
> **— Dr. Stephen Chan**

Život křesťanů v Římě a jeho okolí byl v tomto období v mnoha ohledech obtížný. Jak uvidíme, Marek své evangelium koncipoval tak, aby odpovídalo jejich situaci. Ačkoli existuje mnoho způsobů, jak popsat záměr Markova spisu, v této lekci se zaměříme na myšlenku, že Marek napsal své evangelium, aby posílil pronásledované křesťany v Římě.

Markovo evangelium jasně ukazuje, že ať už římští křesťané při svém utrpení pro Krista čelili jakýmkoli těžkostem a pokušením, mohli si být jisti, že Ježíš jim již tuto cestu prošlapal. Byl nespravedlivě odsouzen římským soudem. Byl mučen římskými vojáky. A byl popraven na římském kříži. Ježíš však díky svému utrpení zvítězil. A Marek chtěl své posluchače ujistit, že pokud budou Ježíše věrně následovat, stanou se také vítězi. Ano, budou trpět. Ale jejich utrpení bude jejich cestou ke slávě, stejně jako tomu bylo u Ježíše.

Nyní, když jsme se seznámili s pozadím Markova evangelia, přejděme k jeho struktuře a obsahu.

STRUKTURA A OBSAH

Ve velkém rámci se Markovo evangelium dělí na pět hlavních částí:

- Nejprve Marek otevřel své evangelium poměrně stručným oznámením Ježíše jako Mesiáše v 1:1–13.
- Za druhé, v 1:14–8:26 je rozsáhlý úsek vyprávění popisující Mesiášovu moc.
- Třetí, krátká, klíčová část představuje potvrzení Mesiáše apoštoly v 8:27–30.
- Za čtvrté, další rozsáhlá část vyprávění se zabývá Mesiášovým utrpením v 8:31–15:47.
- A za páté, v 16:1–8 je krátký závěr, který zaznamenává Mesiášovo vítězství.

Na každou z těchto částí Markova evangelia se podíváme trochu podrobněji, počínaje ohlášením Mesiáše.

OHLÁŠENÍ MESIÁŠE

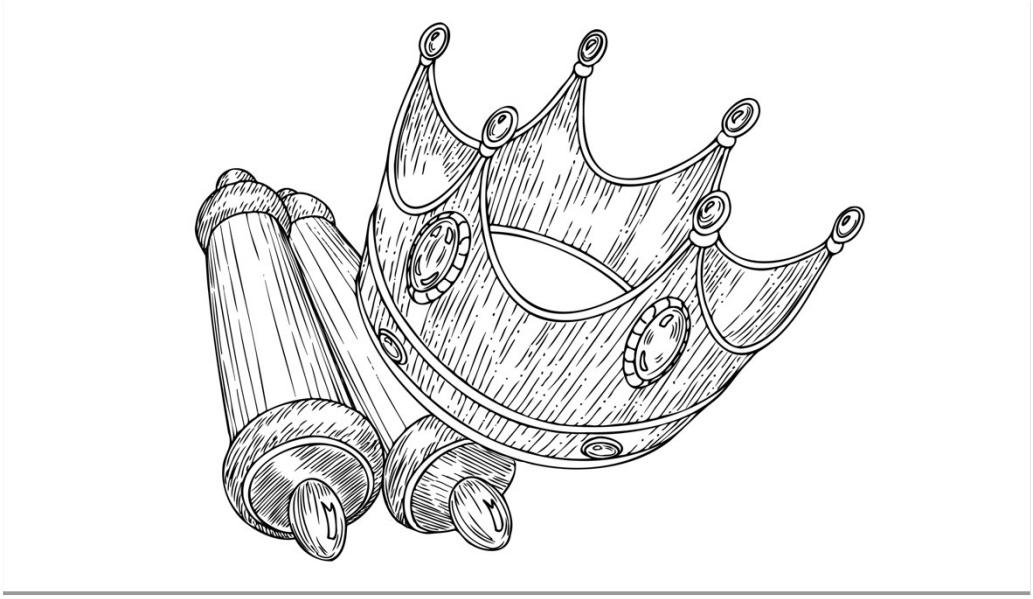

Poslechněte si, jak začíná evangelium v Markovi 1:1:

Počátek evangelia Ježíše Krista, Syna Božího (Mk 1:1).

Když Marek označil Ježíše jako „Krista“, použil řecký překlad hebrejského slova „Mesiáš“. „ Podobně výraz „Boží Syn“ byl dalším označením, že Ježíš je Boží Mesiáš.

Ve Starém zákoně i v současné židovské teologii měl být Mesiáš potomkem krále Davida, který obnoví královský trůn Izraele a promění národ v Boží království na zemi.

Po tomto úvodním prohlášení následuje stručný popis Ježíšova křtu Janem Křtitelem v Mk 1:2–11. Na konci Ježíšova křtu na něj sestoupil Duch svatý a z nebe zazněl hlas Boha Otce, který oznámil, že Ježíš je jeho milovaný Syn. Tímto způsobem Duch i Otec potvrdili, že Ježíš je skutečně dlouho očekávaným Mesiášem.

Je velmi zajímavé přemýšlet o tom, co si Židé v Ježíšově době mysleli o příchodu Mesiáše. A ve skutečnosti existovalo mnoho různých názorů. Máme některé dokumenty ze svitků od Mrtvého moře, které ukazují, že někteří věřili v příchod dvou mesiášů, kněžského a královského. Hlavní proud však očekával, že Mesiáš bude synem Davidovým a že nastolí politický mír, že vyžene Římany. Náboženský establishment věřil, že království nastane, pokud bude Izrael poslouchat zákon. V tomto ohledu vlastně považovali Ježíše za hrozbu, protože se zdálo, že Ježíš neprosazuje poslušnost zákonu, ale jeho přestupování, alespoň podle jejich názoru. Neměl tedy politickou mašinérii, kterou očekávali, a pak, pokud jde o zákon, také nedělal to, co očekávali, a tak jím byli, myslím, pohoršeni. Vlastně si myslím, že nakonec na Ježíše pohlíželi z hlediska 13. knihy Mojžíšovy, tedy jako

> **na člověka, který dělal znamení, zázraky a divy, ale ve skutečnosti byl falešným prorokem, a proto by měl být usmrcen.**
>
> **— Dr. Thomas R. Schreiner**

Ježíš však nebyl Mesiášem, jakého mnozí lidé očekávali. Židé v prvním století si obecně mysleli, že Mesiáš vpochoduje do Izraele a převezme vládu. V Markovi 1:12–13 se však dozvídáme, že ihned po Ježíšově křtu ho Duch svatý poslal na poušť, aby byl pokoušen satanem. Nakonec však zvítězil. Podle Božího plánu však jeho cesta k vítězství měla vést po dlouhé cestě plné problémů.

Po oznámení Ježíše jako Mesiáše popsal Marek v Mk 1:14–8:26 Mesiášovu moc.

MESIÁŠOVA MOC

V této části Markova vyprávění začal Ježíš ukazovat svou moc a autoritu Mesiáše. Shromáždilo se mnoho zástupů, které chtěly tuto službu vidět a mít z ní užitek, ale nepoznaly, že Ježíšova moc dokazuje, že je Kristus. Vlastně nikde v celém tomto úseku o něm nikdo nemluvil jako o Kristu. Dokonce i Ježíš o své identitě mlčel a vybízel ostatní, aby také mlčeli.

První čtenáři Markova římského publika byli samozřejmě křesťané, takže už věděli, že Ježíš je Mesiáš. Markova strategie v této části vyprávění jim však umožnila pocítit napětí zástupů kolem Ježíše, které se musely ptát, kdo tento muž moci skutečně je a co přišel udělat.

Kritičtí badatelé bohužel často považují Ježíšovo mlčení za známku toho, že si Ježíš během svého raného působení nebyl vědom své mesiášské role. Jak jsme však viděli

v Mk 1:11, Ježíšovu roli Mesiáše oznámil při křtu sám Bůh. V tomto světle je mnohem lepší chápat Ježíšovo mlčení jako strategické. Ježíš měl konkrétní cíl, který chtěl naplnit, a věděl, že čím více lidí se k němu bude hrnout, tím více bude tento cíl ztížen.

Markovo vyprávění popisující Mesiášovu moc lze rozdělit do čtyř částí. Nejprve Marek uvedl úvod, který udává tón celému vyprávění. Za druhé se zaměřil na Ježíšovu lokální službu v blízkosti města Kafarnaum. Zatřetí vysvětlil, že Ježíšova služba se rozšířila i na zbytek galilejského regionu. A za čtvrté informoval o tom, že Ježíš se nakonec přesunul i mimo Galileu, a to dokonce do převážně pohanských oblastí. Podíváme se na každou z těchto tří částí, přičemž začneme úvodem v Markovi 1:14–15.

Úvod

Poslechněte si, jak Marek shrnul Ježíšovo kázání v Mk 1:15:

> A říkal: „Naplnil se čas a přiblížilo se Boží království; čiňte pokání a věřte evangeliu.“ (Marek 1:15).

Marek naznačil, že Ježíšovým hlavním cílem v Galileji bylo hlásat evangelium neboli dobrou zprávu o tom, že Boží království je blízko a že jeho požehnání je nabízeno všem, kdo činí pokání a věří.

Marek se ve svém záznamu o Mesiášově moci soustředil na Ježíšovu službu v a jejím okolí, která začínala u města Kafarnaum a odtud se šířila dál. Porovnáním Markova záznamu s ostatními evangelii se zdá, že Marek vynechal okamžiky, kdy Ježíš sloužil na jiných místech. Tato vynechání naznačují, že Markovým cílem bylo spíše podat zprávu o Ježíšových aktivitách a strategii v galilejském regionu než podat podrobnou zprávu o všech jeho cestách.

Po úvodu Marek v Mk 1:16–3:6 popisuje Ježíšovu službu v blízkosti města Kafarnaum v Galileji.

Poblíž Kafarnaum

Marek začal zprávou o tom, že Ježíš povolal své první učedníky v Mk 1:16–20. V této části vidíme, že jedním ze způsobů, jak lidé na Ježíše reagovali, byla radikální poslušnost. Ježíš jim řekl, aby ho následovali, a tak nechali toho, co dělali, a stali se jeho učedníky.

Dále Ježíš hlásal evangelium tím, že učil a konal zázraky v Kafarnaum (Marek 1:21–34). Během této doby se Ježíšova sláva začala šířit po celé Galileji, stejně jako se šířila po celou dobu jeho působení. Kvůli jeho rostoucí slávě se kolem Ježíše začaly shromažďovat davy, které mu často bránily v hlásání a předvádění evangelia. Začal proto poučovat ostatní, aby ho nepropagovali jako Mesiáše.

Ježíš pak opustil Kafarnaum a začal učit a konat zázraky v okolních vesnicích, jak vidíme v Markovi 1:35–45. Ježíš se stěhoval do okolních vesnic částečně proto, aby svým učením a zázraky šířil evangelium. Udělal to však také proto, aby unikl davům

v Kafarnaum, které mu bránily ve svobodné službě. Stejně jako předtím nabádal ty, které potkal, aby o něm nešířili zprávy.

Dále Marek uvádí, že se Ježíš vrátil do Kafarnaum, kde se střetl s židovskými vůdci, jak čteme v Mk 2:1–3:6. Tato část Markova evangelia pojednává o věcech, jako je Ježíšova pravomoc odpouštět hříchy, jeho ospravedlnění služby hříšníkům a jeho učení o sobotě. Uvádí však také další důsledek jeho rostoucí slávy: Ježíšovi odpůrci začali přibývat a stále silněji proti němu vystupovat. Oddíl vlastně končí předpovědí Ježíšovy smrti. V Mk 3:6 Marek uvádí, že Ježíšovi odpůrci byli tak rozzlobeni, že mnozí z nich začali spřádat plány na jeho vraždu.

> **Ježíš nebyl přijat kvůli svému kázání a zázrakům. Když čteme Nový zákon, říkáme si, proč by ho lidé nepřijali? Proč by neviděli jeho moc? Proč by neslyšeli jeho učení? Ale Kristovo učení... několik věcí způsobilo, že ho lidé odmítli. Jednou z nich bylo, že jeho obsah nebyl takový, jaký chtěli. Očekávali království na této zemi. On mluvil o království, které přijde do srdce a promění životy lidí, o vládě a panování Boha v lidských srdcích. Bylo to také proto, že jeho učení zasáhlo srdce. A samozřejmě jeho zázraky byly hluboce nenáviděny, protože Kristovi nepřátelé, kteří nesouhlasili s jeho učením, věděli, že jeho zázraky určitým způsobem ověřují to, co říká. A tak padlé srdce nepřijímá přirozeně a snadno Boží učení a Kristova služba je toho zářným příkladem, protože zde je Bůh mezi lidmi, a přesto ho lidé odmítají.**
>
> **— Dr. Jeff Lowman**

> **Často přicházíme k Bohu se svými plány. Máme svá očekávání, jaký by měl být a jak by měl fungovat. A když se našim plánům, našim očekáváním vymyká, často k tomu nemáme příliš tolerance. A tak lidé budou Ježíše nenávidět, když přijde kázat království, které neodpovídá jejich ideálu. Přichází jako Mesiáš, který neodpovídá jejich předpojatým očekáváním, jaký by Mesiáš měl být. A tak narušuje jejich očekávání. A to se nám nelíbí. Někdy Ježíše nenáviděli, protože přišel s úplně jiným plánem, než měli náboženští vůdci. Přišel hlásat Království, které mělo odstranit druh moci a významu a autority, prestiže, kterou měli ve svých náboženských rolích, a oni s tím nechtěli mít nic společného. A tak kdykoli přicházíme k Bohu se svým programem, stavíme se do opozice vůči Bohu, místo abychom k němu přicházeli s pokorným srdcem, učenlivým srdcem a důvěřovali mu ve všem, co nám přinese.**
>
> **— Dr. K. Erik Thoennes**

Nyní, když jsme prozkoumali Ježíšovo působení v okolí Kafarnaum, podívejme se, jak rozšířil svou službu po celé Galileji v Markově evangeliu 3:7–6:13.

—

Region Galilea

V této fázi Ježíš kázal a ukazoval blízkost Božího království v nových oblastech a přesunul se mimo Kafarnaum do zbytku okolního regionu. Když v těchto oblastech kázal pokání a víru, stále přitahoval zástupy a vyvolával silný odpor.

Tato část začíná Ježíšovým odchodem od zástupů v Markově evangeliu 3:7–12. Tento odstavec udává tón celému oddílu tím, že zdůrazňuje, že Ježíšova sláva se šířila všude, přestože se ji snažil minimalizovat. A z toho vyplývající zástupy, které se kolem něj shromáždily, mu ztěžovaly službu. Tyto obtíže se zdají být jedním z důvodů, proč Ježíš rozšířil svou službu i do dalších oblastí Galileje.

Další část tohoto vyprávění informuje o tom, že Ježíš jmenoval dvanáct svých následovníků, aby se stali jeho zvláštními učedníky, jak čteme v Markovi 3:13–19. Ježíš si těchto dvanáct učedníků vybral, aby mu pomáhali hlásat evangelium a konat zázraky. Marek však svým čtenářům také připomíná, že jeden z těchto učedníků nakonec Ježíše zradí. Proti Ježíšovi se postaví nejen jeho nepřátelé, ale dokonce i jeho nejbližší stoupenci.

Poté Marek popisuje odpor, kterému Ježíš čelil ze strany učitelů Zákona a vlastní rodiny, jak vidíme v Markově evangeliu 3:20–35. Toto vyprávění ukazuje, že když Ježíš hlásal evangelium o Království se zázračnou mocí, čelil opozici ze všech stran. Učitelé Zákona se domnívali, že je posedlý ďáblem, a jeho vlastní rodina věřila, že se zbláznil, místo aby ho přijali jako Mesiáše.

V návaznosti na to Ježíš hlásal evangelium prostřednictvím podobenství o Božím království v Markovi 4:1–34. Ježíš běžně učil v podobenstvích, když byl obklopen nevěřícími. Dělal to proto, aby zjevil Boží království těm, kdo věří, a skryl ho před těmi, kdo nevěří. Jak řekl svým učedníkům v Markovi 4:11–12:

> „Vám je dáno tajemství Božího království, avšak těm, kteří jsou vně, se to všechno děje v podobenstvích, aby hledíce hleděli a neuviděli, slyšíce slyšeli a nechápali, neobrátili se a nebylo jim odpuštěno.“ (Mk 4:11–12)

Ježíšova podobenství bohužel někdy mátla i jeho učedníky. Když se to však stalo, Ježíš jim v soukromí vysvětlil, co tím chtěl říci, aby se ujistil, že mu rozumějí.

Hlavní myšlenkou podobenství v této části Markova vyprávění je, že Bůh přinese plnost svého království až po dlouhém procesu pomalého růstu prostřednictvím šíření evangelia. Ježíš přinášel Boží království na zem. Dělal to však zdlouhavým způsobem, který od jeho následovníků často vyžadoval, aby stejně jako on čelili utrpení a odporu.

Po Markově popisu Ježíšových podobenství následuje několik projevů moci v Mk 4:35–5:43. Zde Marek uvádí, že Ježíš ovládal počasí, vyháněl démony, uzdravoval nemoci a křísil mrtvé. V každém z těchto příběhů byli lidé tváří v tvář zděšeni nebezpečím. Ale poté, co je Ježíš zázračně zachránil, jejich hrůza ve skutečnosti ještě vzrostla, protože nechápali, kým tento muž moci ve skutečnosti je.

Učedníci, Ježíšovi následovníci, někdy v evangeliu vyjadřují strach,

> **když vidí, že Ježíš dělá dramatické věci, že dělá úžasné zázraky. Vyjadřují strach, když Bůh působí. Například v Markově 4. kapitole jsou učedníci uprostřed velké bouře na moři. Vlny se hrnou do lodi a vypadá to, že se loď potopí, a Ježíš spí na polštáři. Vzbudí tedy Ježíše, zřejmě v naději, že jim pomůže loď zachránit, a říkají: „Mistře, tobě je jedno, že se topíme?“ A Ježíš vstane a poručí větru a vlnám, aby se utišily. A tak jsou zachráněni a předtím se velmi báli bouře, ale teď nám Marek říká, že byli naplněni velkým strachem. No, tak proč se bojí? Bouře už není, vody jsou klidné. Bojí se, protože vědí, že jediný, kdo může vítr a vlny utišit, je ten, kdo vítr a vlny stvořil, sám Bůh. A uvědomili si, že jsou na lodi se samotným Bohem, který právě vítr a vlny utišil. To v nich vyvolává strach, protože asi ještě úplně nevědí, co jaký je to Bůh. Jsou docela zmateni a Ježíšův pravý charakter dosud neznají.**
>
> — **Dr. Frank Thielman**

Po těchto projevech moci Marek v Mk 6:1–6 píše o odporu, kterému Ježíš čelil ve svém rodném městě Nazaretu. Toto vyprávění znovu zdůrazňuje, že v této fázi Ježíšova působení se mnoho lidí stavělo silně proti němu. I když se jeho evangelium šířilo s mocí a zástupy, které ho následovaly, se zvětšovaly, lidé z jeho vlastního rodného města ho i jeho evangelium odmítali.

Nakonec se vyprávění o Ježíšově službě v galilejském kraji uzavírá vysláním dvanácti učedníků v Markově evangeliu 6:7–13. Ježíš poslal svých dvanáct učedníků, aby hlásali evangelium o Království a konali zázraky po celé Palestině. Ježíš však také dal jasně najevo, že až budou učedníci šířit evangelium pokání a víry, budou na ně lidé reagovat stejným způsobem, jakým reagovali na něj. Někteří lidé je přijmou, jiní je však odmítnou. Ježíš důsledně učil, že Boží království roste i přes odpor.

Poté, co Marek podal zprávu o Ježíšově službě evangeliu v okolí města Kafarnaum a v okolním galilejském kraji, obrátil svou pozornost na moc Mesiáše v Ježíšově službě mimo Galileu v Mk 6:14–8:26.

Za Galileou

Při zaznamenávání Ježíšova působení za hranicemi Galileje Marek pokračoval ve zdůrazňování některých témat, která jsme již viděli. Informoval o mohutném šíření hlásání Království a o reakci nadšených zástupů i o rostoucím počtu Ježíšových odpůrců.

Marek se však také začal věnovat učedníkům novým způsobem. Zdůraznil způsoby, jakými je Ježíš připravoval na nadcházející těžké dny. A upozornil na způsoby, jakými pravidelně špatně chápali jeho učení a selhávali ve svých závazcích vůči němu.

Markova zpráva o Ježíšově službě mimo Galileu začíná v Mk 6:14–29 důrazem na Ježíšovu rostoucí slávu.

V minulosti, kdy Ježíš omezil svou službu na oblast kolem Kafarnaum, se jeho sláva rozšířila po celé Galileji. A nyní ho jeho sláva nadále předcházela. Zatímco Ježíš

zůstával na okraji Galileje, jeho sláva se šířila po celé Palestině, a dokonce se dostala až ke králi Herodovi. Marek také využil této příležitosti, aby se vyjádřil k otázce Ježíšovy identity. Konkrétně Marek vysvětlil, že Ježíš nemůže být Jan Křtitel, protože král Herodes Jana usmrtil.

Dále Marek v Mk 6:30–56 uvádí několik zázraků. Tato část začíná Ježíšovým pokusem vzdálit se od zástupů, ale poté popisuje několik mocných činů, které ukazují, proč se zástupy vůbec shromáždily. Ježíš projevil svou moc tím, že nasytil pětitisícový a zástup, chodil po vodě v Galilejském jezeře a uzdravil slepé a hluché. Jeho zázraky ukazovaly, že nepopiratelně ovládá veškeré stvoření. A díky těmto mocným zázrakům následovaly Ježíše zástupy všude, kam přišel. Někdy ho dokonce předcházely.

Po Ježíšových zázracích Marek v Markově evangeliu 7:1–23 popisuje pokračující odpor farizeů. Ježíš a farizeové se střetli v otázce správného způsobu dodržování starozákonního zákona, hodnoty tradic a podstaty svatosti. A v důsledku toho se napětí mezi Ježíšem a vlivnými židovskými stranami zvyšovalo.

Nakonec Marek v Mk 7:24–8:26 uvádí další řadu zázraků. Tato část začíná a končí výroky o tom, že se Ježíš snaží vyhnout zástupům, nebo jim dokonce zabránit. A mezi těmito výroky uvádí, že Ježíš vykonal mnoho zázraků jak mezi Židy, tak mezi pohany. A dokonce zaznamenává, že někteří pohané v něj uvěřili.

Uprostřed tohoto výčtu zázraků Marek zvlášť upozornil na nedostatky Ježíšových učedníků. Na počátku Ježíšova působení učedníci nepochopili podobenství o rozsévači, jak vidíme v Markovi 4:13. Ježíš se snažil, aby učedníci pochopili, co se děje. A v této chvíli stále nebyli schopni pochopit některá jeho učení. Ježíš je tedy konfrontoval přímo**.**

Poslechněte si Markův záznam v Markově evangeliu 8:14–17:

> Zapomněli vzít chleby; neměli s sebou na lodi víc než jeden chléb. A on jim nařizoval: „Dávejte si pozor, varujte se kvasu farizeů a kvasu Herodova.“ I dohadovali se mezi sebou, že nemají chleby. Zpozoroval to a řekl jim: „Proč se dohadujete, že nemáte chleby? Ještě nerozumíte ani nechápete? Ještě máte své srdce ztvrdlé? (Marek 8:14–17).

Ježíš mluvil o duchovní zkaženosti, ale jeho učedníci si mysleli, že mluví o chlebu pro žaludek. Je snadné pochopit, proč z nich byl Ježíš frustrovaný.

V celé Markově zprávě o Ježíšově moci jako Mesiáše potvrzují Ježíšovy zázraky a učení, že je skutečně Kristus. Proč se mu tedy tolik lidí bránilo? Proč ho odmítali? Proč měli i jeho učedníci takové potíže s jeho pochopením a následováním? Z velké části proto, že Ježíš nebyl Mesiášem, jakého lidé očekávali. Místo toho, aby se vyšvihl k politické nadvládě, jak očekávali, používal svou moc k hlásání evangelia a službě potřebám druhých.

> **Důkazy z prvního století naznačují, že Židé hledali především politického a vojenského Mesiáše, který by nastolil Boží království, vyhnal Římany, porazil Římany a zřídil Boží království v Jeruzalémě jako centru. V tomto smyslu byl tedy velmi nacionalistický. Ježíš neprojevoval známky toho, že by se chystal naplnit tento nacionalistický smysl; místo toho měl ve skutečnosti mnohem širší**

vizi. Nešlo o Římany, šlo skutečně o stvoření jako celek. Stvoření bylo v padlém stavu a Ježíš přišel, aby tento pád zvrátil, aby nastolil – znovu nastolil – Boží království na zemi. A toto království znamenalo porážku hříchu, porážku Satana, porážku smrti. Ježíš tedy hleděl na něco mnohem většího než na pouhé politické vítězství, na pouhé vojenské vítězství.

— Dr. Mark L. Strauss

Židovský lid už asi pět set nebo šest set let očekává, že někdo obnoví Království Izraele. Neměli krále, neměli vlastní nezávislost. V Palestině prvního století tedy panuje velké napětí, že když Ježíš přichází a hlásá království a naznačuje, že je Mesiáš, jsou opravdu nastraženi na citlivé háčky, aby slyšeli, co říká. Co očekávali? No, čekali někoho, kdo možná obnoví chrám; byly pochybnosti o tom, zda je chrám opravdu – teď ho obnovil pohanský král Herodes Veliký – zda je to opravdu ten chrám, který Bůh zamýšlel. Ale víc než to toužili po tom, aby Bůh vykoupil Izrael, aby splnil své sliby, které dal ve Starém zákoně. Kde se Bůh chystá naplnit své sliby? To tedy zejména hledali, ale tím pravděpodobně mysleli, no, jsme tady, pod římskou okupací, jistě, pokud Bůh hodlá naplnit své sliby, zbaví se Římanů. A pravděpodobně očekávali politickou nezávislost. V Novém zákoně tedy máme Ježíše, který tvrdí, že je Mesiáš, že je ten, kdo obnoví chrám – že vlastně on bude tím pravým chrámem – a také, že bude tím, kdo přinese království, ale ve skutečnosti to nebude politicky nezávislé židovské království. Ve skutečnosti to bude zpráva, že Ježíš Kristus Král je Pánem nad celým světem. Je to tedy trochu jiné, než očekávají, ale je to hlubší naplnění toho, co bylo zaslíbeno.

— Dr. Peter Walker

Původní Markovi čtenáři pravděpodobně prožívali stejné napětí, jaké pociťovalo dvanáct učedníků ohledně toho, jakým Mesiášem Ježíš je. Církev v Římě byla založena v době, kdy bylo křesťanství dobře přijímáno. A stejně jako většina rané církve pravděpodobně očekávali, že se Ježíš vrátí poměrně rychle, aby dovršil své království na zemi. Místo toho však uplynulé roky přinesly strašné utrpení a pronásledování za vlády císaře Nerona. Marek tak dal jasně najevo, že Ježíš bude vždy mocným Mesiášem, i když ne vždy dělá věci, které jeho následovníci očekávají. A protože je mocným Mesiášem, mohou věřící věřit, že až přijde správný čas, vítězně dovrší své království, jak slíbil. Do té doby je však stále Pánem a může nás podržet v jakýchkoli potížích, kterým čelíme.

Po Markově dlouhém vyprávění popisujícím Mesiášovu moc přichází třetí hlavní část jeho evangelia: krátká epizoda, která v 8:27–30 zaznamenává potvrzení Mesiáše apoštoly.

—

POTVRZENÍ APOŠTOLŮ O MESIÁŠI

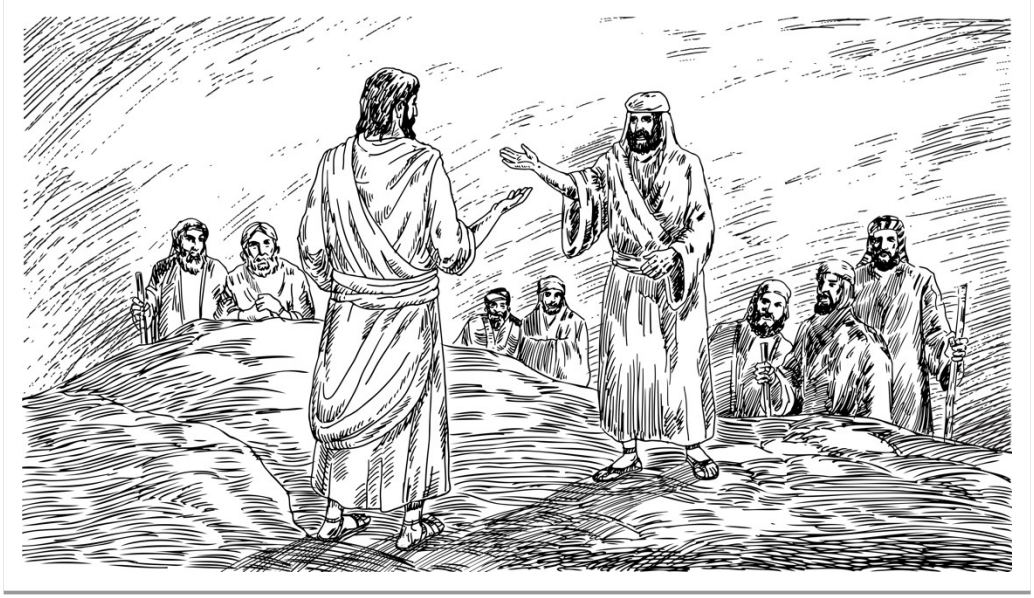

Jedná se o slavnou scénu na cestě do Cesareje Filipovy, v níž Ježíš z učedníků vytáhl vyznání, že je Kristus. Téměř všichni markovští badatelé se shodují, že tvoří ústřední část Markova evangelia.

V prvním verši evangelia Marek napsal: „Začátek evangelia o Ježíši Kristu, Synu Božím.“ Ježíš byl „Kristus“, Mesiáš. Od tohoto verše se však slovo „Kristus“ v Markově evangeliu nikde neobjevilo. Marek o Ježíši jako o Kristu nemluvil. Neuváděl, že by ho učedníci nazývali Kristem, ani že by lidé, kteří byli jeho svědky, spekulovali o tom, že je Kristus, nebo dokonce že by démoni používali výraz Kristus.

Ve skutečnosti se téměř všichni, kdo se pokoušeli Ježíše identifikovat, mýlili. Mysleli si, že je pouhým činitelem zázraků, prorokem, Janem Křtitelem, bláznem nebo démoniakem posedlým Belzebubem. V této chvíli se však Ježíš rozhodl, že je načase přimět své učedníky, aby vyznali, kým skutečně je. Poslechněte si jejich dialog v Markovi 8:27–29:

> Ježíš se svými učedníky vyšel do vesnic Cesareje Filipovy. Cestou se svých učedníků ptal: „Za koho mne lidé pokládají?“ Oni mu řekli: „Někteří za Jana Křtitele, jiní za Eliáše a jiní za jednoho z proroků.“ A on se jich tázal: „A za koho mne pokládáte vy?“ Petr mu odpovídá: „Ty jsi Mesiáš.“ (Marek 8:27–29)

Po osmi kapitolách důkazů apoštolové konečně potvrdili svou víru, že Ježíš je Kristus, Mesiáš, ten, který přináší Boží království.

Po potvrzení Mesiáše apoštoly se čtvrtá hlavní část Markova evangelia zabývá Mesiášovým utrpením. Tato část se táhne od 8:31–15:47.

V první polovině svého evangelia se Marek zaměřil na to, jak Ježíšova mocná služba vedla k slavnému potvrzení, že je Kristus. V tomto okamžiku však Marek začal zdůrazňovat jiný aspekt Ježíšova mesiášského působení: jeho utrpení a smrt v Jeruzalémě.

TRPÍCÍ MESIÁŠ

Markovo líčení Mesiášova utrpení se dělí na tři hlavní části: Ježíš připravuje své učedníky na své utrpení a smrt, konfrontuje se s židovskými vůdci v Jeruzalémě, kteří vyvolali jeho utrpení a smrt, a nakonec prožívá své utrpení a smrt. Budeme se zabývat každým z těchto úseků, přičemž začneme jeho přípravou v Mk 8:31–10:52.

Příprava

Materiál popisující Ježíšovu přípravu učedníků lze rozdělit do tří hlavních částí, z každá začíná Ježíšovou předpovědí jeho utrpení, smrti a vzkříšení. První část se zaměřuje na Ježíše jako Pána království v Mk 8:31–9:29. V druhé části je Ježíš představen jako Pán království.

Marek začal zprávou o Ježíšově nečekané strategii, jak přinést na zem slavné Boží království – totiž o Ježíšově utrpení, smrti a vzkříšení –, kterou Marek vysvětluje v 8:31–9:1. V celém svém učení v této části Ježíš hovořil o svém vlastním utrpení a varoval své učedníky, že budou muset při pokračování jeho služby evangeliu také trpět.

Poté Marek upozornil na Ježíšovu jedinečnou autoritu zprávou o události obecně známé jako Proměnění Páně v Mk 9:2–13. Při této události se Ježíšova sláva viditelně zjevila Petrovi, Jakubovi a Janovi. Spolu s Ježíšem se objevili také Mojžíš a Eliáš, což naznačuje, že Ježíš potvrdil učení Zákona a starozákonních proroků a pokračoval v něm.

Bůh však učedníkům přikázal, aby Ježíše ctili a poslouchali více než Mojžíše a Eliáše. Tato událost Ježíšovy učedníky připravila tím, že jim připomněla, aby zůstali Ježíši věrní nade všechny ostatní, a povzbudila je, že věrnost Ježíši je nejčistší formou věrnosti Bohu a jeho starozákonnímu zjevení.

Nakonec se Marek zaměřil na Ježíšovu jedinečnou moc, když v Mk 9:14–29 odhalil jeho schopnost ovládat démony. Ježíšovi učedníci nedokázali vymítat obzvláště obtížné démony a Ježíš učil, že takové démony lze vymítat pouze modlitbou. Ježíš sám však dokázal démona vyhnat jednoduchým příkazem. Tímto způsobem prokázal svou nadřazenost nad všemi ostatními a ujistil své učedníky, že má neomezenou moc uskutečnit svou vůli. Bez ohledu na pochybnosti a obavy, které měli prožívat, když byl zabit, je jeho moc měla povzbudit, aby pevně stáli ve víře v něj.

Druhá část Markova vyprávění o Ježíšově přípravě na jeho utrpení, smrt a vzkříšení se týká hodnot Božího království a nachází se v Mk 9:30–10:31.

Stejně jako každá část Markova vyprávění o Ježíšově přípravě na cestu do Jeruzaléma začíná i tato část předpovědí Ježíšova utrpení, smrti a vzkříšení. To nám pomáhá pochopit, že Marek stále zdůrazňuje přípravu učedníků na tyto události. Po této předpovědi Ježíš pokračoval v přípravě učedníků vysvětlením, že Bůh neposuzuje věci stejně jako lidé. Ať už tedy trpěli čímkoli a děly se jakékoliv podivné věci, neměli věci posuzovat tak, jak to dělá svět. Spíše si měli být jisti, že Bůh tyto události používá k tomu, aby přinesl své království a oslavil Ježíše.

Po Ježíšově předpovědi v Markovi 9:30–31 podává Marek zprávu o Ježíšově učení o hodnotách království. V této části Ježíš ukázal, jak se světské intuice střetávají s Boží pravdou v pěti oblastech života. Nejprve Ježíš v Mk 9:32–42 hovořil o cti a poukázal na to, že ti, kteří jsou v Božím království nejvíce ctěni, jsou v tomto životě ctěni nejméně.

Za druhé, Ježíš mluvil o hodnotě v Markovi 9:43–50. Konkrétně svým následovníkům nařídil, aby se zbavili všeho, co jim brání v dosahování cílů Božího království, bez ohledu na to, jak cenné se tyto věci zdají být v tomto životě.

Za třetí, Ježíš mluvil o manželství v Markovi 10:1–12. Chtěl tím říci, že manželství a rozvod by se nakonec měly posuzovat podle Božího zákona, a ne podle zákona lidského – i když se lidský zákon zdá být intuitivně spravedlivější.

Za čtvrté, Ježíš opět mluvil o dětech v Markovi 10,13–16. Navzdory tomu, co Ježíš řekl dříve, jeho učedníci stále bránili dětem, aby se k němu přiblížily. V reakci na to jim Ježíš připomněl, že Bůh již těmto dětem dal království, takže tím, že učedníci děti odmítají, se staví proti Bohu.

A za páté, Ježíš mluvil o bohatství v Markovi 10:17–31. Je to známý příběh o bohatém mladém vladaři, který se zděsil, když mu Ježíš řekl, že jeho lpění na penězích mu brání přijmout hodnoty Božího království.

V každé z těchto částí učení Ježíš vysvětloval hodnoty Božího království, aby byli jeho učedníci lépe připraveni přijmout jeho trpící smrt i těžkosti, které budou muset jako jeho následovníci snášet.

Třetí část Markova vyprávění o Ježíšově přípravě na cestu do Jeruzaléma se v Mk 10:32–52 zabývá vedením v Božím království. Po předpovědi svého utrpení, smrti a vzkříšení v Mk 10:32–34 se Ježíš ve třech částech věnuje otázce vedení v království.

Nejprve řekl, že Jakub a Jan se budou muset podílet na jeho utrpení (Mk 10:35–40). Budou pít ze stejného kalicha a podstoupí stejný křest. Tyto metafory naznačovaly, že Ježíšovi následovníci se budou muset podílet na jeho utrpení kvůli své službě jemu.

Za druhé, Ježíš v Markově evangeliu 10:40–45 popsal vedení v království jako službu. Tuto myšlenku zmínil již dvakrát předtím, když mluvil o hodnotách v království. Poprvé však vysvětlil její důvod: Křesťanští vedoucí musí být služebníky, protože následují model Krista, který sám jednal jako služebník, když trpěl a zemřel za hřích.

Za třetí, Ježíš ukázal motivaci pro vedení ve službě tím, že prokázal milosrdenství slepci Bartimaiovi. Služební vedoucí nemají přinášet oběti jen proto, že chtějí získat větší odměnu v Království, ale proto, že mají opravdový soucit s těmi, kterým slouží.

> **Ježíš vyzývá křesťanské vedoucí, aby byli jiní, aby byli služebníky svého lidu. V této nádherné pasáži Markova evangelia 10:45 Ježíš odlišuje typ vedení, který by měl platit pro jeho následovníky, od okolní řecko–římské kultury. Převládajícím paradigmatem vedení v Markově době byla římská demonstrace moci a nadvlády nad svým lidem. Ježíš říká: „[Nepřišel jsem], aby mi sloužili, ale abych sloužil a dal [svůj] život jako výkupné za mnohé.“ Ježíš se tedy snaží o to, aby mu sloužili. Ježíš tedy žádá, přikazuje svým následovníkům, aby následovali jeho typ vedení, aby vedli jako služebníci, a ne aby následovali paradigma římské nadvlády, které bylo v Markově době tak rozšířené.**
>
> — **Dr. Gregory R. Perry**

Ježíš trval na tom, že vedení v Božím království nelze modelovat podle světského vzoru vedení. Místo toho musí následovat jeho vlastní příklad utrpení.

Pro Markovy čtenáře v Římě to musela být svým způsobem skličující zpráva. Místo aby je Markovo evangelium ujišťovalo, že jejich utrpení je nenormální a brzy pomine, ujišťovalo je, že utrpení je pro ty, kdo následují Krista, standardem. Zároveň však tato zpráva měla mít i povzbudivou stránku. Utrpení církve je součástí Kristova plánu vítězství. Jak píše Pavel v Římanům 8:18:

> Utrpení nynějšího času se nedají srovnat s budoucí slávou, která na nás má být zjevena (Římanům 8:18).

Po zprávě o Ježíšově přípravě učedníků se Marek v Mk 11:1–13:37 věnuje Ježíšově konfrontaci s židovskými vůdci.

Konfrontace

Markův záznam konfrontace se dělí na dvě hlavní části: První část se skládá z vyprávění o opozici v 11:1–12:44. A za druhé Olivetská řeč ve 13:1–37.

V této části svého evangelia Marek popisuje, jak Ježíš židovské vůdce rozhýbal k činu. V předchozích částech Markova evangelia Ježíš nevyhledával konflikty s židovskými vůdci; s odporem se setkával především proto, že lidé měli námitky proti jeho službě milosrdenství. V této části však Marek uvádí, že Ježíš aktivně vyhledával opozici, což směřovalo k jeho ukřižování.

Za prvé, Ježíšův triumfální vjezd do Jeruzaléma v Markovi 11:1–11 ho veřejně prohlásil za Mesiáše a právoplatného krále Izraele.

Dále jeho odsouzení Izraele jako uschlého fíkovníku v Mk 11:12–14:20–25 a jeho očištění chrámu ve verších 15–19 přímo útočí na morální postavení židovských vůdců a podkopává jejich autoritu a vliv na lid.

Ježíš se také hádal s velekněžími, učiteli Zákona a staršími v Markovi 11:27–12:12. Poté, co porazil jejich zpochybňování své autority, vyprávěl podobenství o nájemcích vinice, kteří obvinili židovské vedení ze vzpoury proti Bohu. V této chvíli byli připraveni ho zatknout, ale strach ze zástupů je odradil.

Dále se Ježíš hádal s farizeji a herodiány o římské daně a vyvracel je v Mk 12:13–17.

Poté Ježíš v Markovi 12:18–27 dokázal, že saduceové špatně pochopili, co Písmo učí o vzkříšení.

A nakonec v Markovi 12:28–44 zaútočil na učitele Zákona. Ježíš sice připustil, že někteří z nich znají Zákon, ale trval na tom, že jako celek jsou ovládáni chamtivostí a světskými ambicemi.

Tak či onak si Ježíš vynutil veřejnou konfrontaci se všemi vlivnými židovskými stranami: kněžími, učiteli Zákona, farizeji, herodiány a saduceji. Každé skupině dal důvod, aby ho nenáviděla a usilovala o jeho smrt, aby je vyprovokoval k jeho zabití.

Druhou významnou částí Ježíšovy konfrontace s židovským vedením je rozhovor mezi Ježíšem a jeho učedníky. Tato řeč se běžně nazývá Olivetská řeč, protože se odehrála na Olivové hoře. Zjednodušeně řečeno se rozprostírá v Mk 13:1–37. V této části Ježíš své učedníky varoval před těžkostmi, které je v budoucnu čekají, aby nebyli zaskočeni. Poučil je, že budou vláčeni před vládce, aby o něm svědčili. Budou biti. Budou nenáviděni. Jejich rodiny se rozpadnou. Budou trpět přírodními katastrofami a velkým soužením. Ve skutečnosti dal jasně najevo, že pronásledování a utrpení budou pro církev charakteristické až do jeho návratu.

Ježíš však dal svým učedníkům také velkou naději, když je ujistil o konečném vítězství Božího království. Například v Markovi 13:26–27 jim připomněl velké vítězství, které jim připadne, až dovrší své království v moci a slávě, pokud mu zůstanou věrní.

Ježíšova slova učedníkům podle očekávání nadále popouzela židovské vůdce proti němu. Například v Markovi 13:1–2 Ježíš učil své učedníky, že chrám bude zničen. Jak ale vidíme v Markovi 14:58, jeho slova byla zaslechnuta a špatně vyložena, takže během soudního procesu byl falešně obviněn z toho, že sám plánuje zničit chrám.

Nyní, když jsme se podívali na Markovo vyprávění o utrpení Mesiáše z hlediska Ježíšovy přípravy učedníků a konfrontace s židovskými vůdci v Jeruzalémě, jsme připraveni přejít k Ježíšově zkušenosti utrpení a smrti v Mk 14:1–15:47.

—

Zkušenosti

Záznam o skutečném Ježíšově utrpení a smrti je plný dobře známých událostí: Jidášova zrada, předpověď Petrova zapření, selhání učedníků, kteří bděli a modlili se s Ježíšem v Getsemanech, Ježíšovo zatčení, dva procesy a Petrovo zapření a nakonec Ježíšovo ukřižování a pohřeb.

Jsou to temné, hrozivé kapitoly. Nálada je plná předtuch. Jsou plné selhání: selhání židovských vůdců, selhání zástupů, selhání židovského a římského právního systému a selhání učedníků. Marek píše pronásledované římské církvi a dává najevo, že jeruzalémské porodní bolesti křesťanství byly stejně těžké jako všechny ostatní v Římě.

Markovo líčení Ježíšova utrpení a smrti lze rozdělit do čtyř hlavních částí, počínaje jeho pomazáním k pohřbu v Mk 14:1–11. V této části Marek uvádí některé velmi důležité podrobnosti. Za prvé uvedl, že velekněží a učitelé Zákona hledali způsob, jak Ježíše zatknout a zabít. Za druhé, jedna žena pomazala Ježíše velmi drahým parfémem a on jí odpověděl, že ho pomazala k pohřbu. Tímto způsobem Ježíš naznačil, že bude v nejbližší době zabit. Za třetí, Jidáš Iškariotský začal spřádat plány, jak Ježíše zradit velekněžím a učitelům Zákona. To bychom mohli považovat za zlomový okamžik v příběhu Ježíšova utrpení a smrti. Jeho smrt již nebyla nejasnou hrozbou, ale bezprostřední skutečností.

Dále Marek v Mk 14:12–42 popisuje Ježíšovy poslední hodiny s učedníky. Tato část Markova vyprávění začíná v Mk 14:12–31 přípravou a konzumací poslední večeře Ježíšem a jeho učedníky. Právě během tohoto jídla Ježíš ustanovil křesťanský obřad Večeře Páně. Využil tento čas také k tomu, aby učedníkům poskytl poslední přípravy, které jim měly pomoci projít jeho utrpením a smrtí. Například je varoval, že od něj všichni odpadnou, a předpověděl Petrovo zapření.

Po poslední večeři se skupina vydala do Getsemanské zahrady, jak vidíme v Markovi 14:32–42. Podle tohoto úryvku byl Ježíš hluboce rozrušen a znepokojen a přemohl ho zármutek až k smrti. Zjevně velmi trpěl v očekávání svého ukřižování.

Třetí částí Markova líčení Ježíšovy zkušenosti s utrpením a smrtí je popis Ježíšova zatčení a soudních procesů v Mk 14:43–15:15. Tato část začíná Ježíšovou zradou, kterou spáchal jeho učedník Jidáš Iškariotský v Mk 14:43–52. Pokračuje jeho soudem před židovským vedením v Mk 14:53–65. Dále čteme zprávu o Petrově zapření, že Ježíše zná a následuje, v Mk 14:66–72. A nakonec čteme o jeho procesu před římským místodržitelem Pilátem v Mk 15:1–15. Na konci těchto ponižujících zkušeností byl Ježíš zbičován a poté předán římským vojákům, aby byl ukřižován.

Čtvrtá část Markovy zprávy o Ježíšově zkušenosti s utrpením a smrtí zahrnuje Ježíšovo ukřižování v Mk 15:16–47. Začíná tím, že Ježíš je předán římským vojákům, aby byl zbit, ponížen a usmrcen na kříži jako obyčejný zločinec. Z lidského hlediska bylo jeho utrpení zdrcující.

Skutečnost, že Ježíš trpěl tímto špatným zacházením z rukou Římanů, by tyto události silně spojovala s Markovým původním publikem římských křesťanů. Ti by

rychle spatřili paralely mezi utrpením svého Pána a svým vlastním utrpením a měli by si jeho odvahu vzít jako inspiraci k tomu, aby vytrvali ve svých vlastních těžkostech.

Nejhorší na Ježíšově utrpení však bylo, že na něj byl vložen hřích světa a byl vystaven hněvu Boha Otce. Nakonec byl po smrti uložen do hrobu, jeho tělo nebylo připraveno k pohřbu, protože do soboty nezbýval čas.

Nyní, když jsme se zabývali ohlášením Mesiáše, Mesiášovou mocí, potvrzením Mesiáše apoštoly a Mesiášovým utrpením, jsme konečně připraveni přejít k Mesiášovu vítězství v Markově evangeliu 16:1–8, kde Marek popisuje vzkříšení našeho Pána**.**

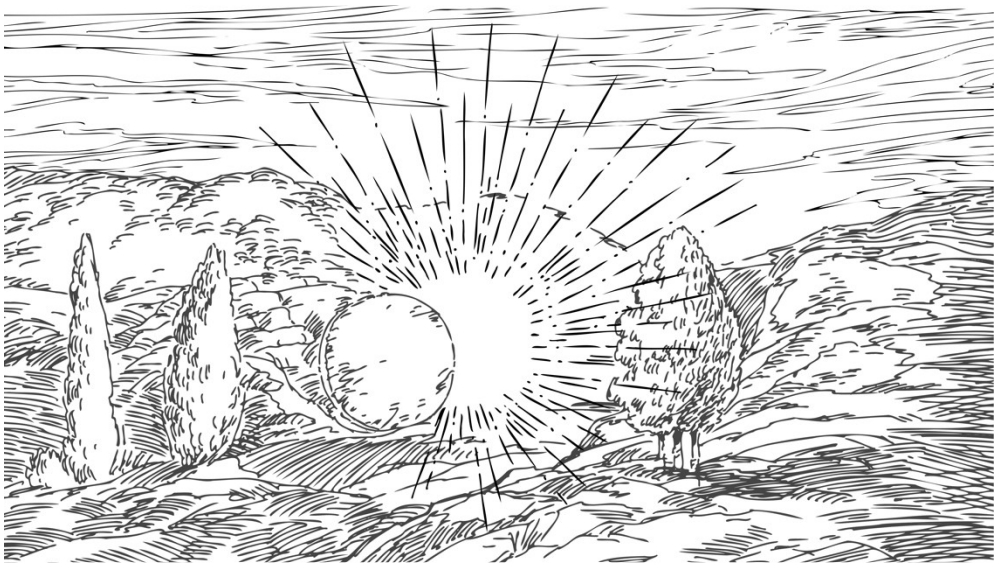

MESIÁŠOVO VÍTĚZSTVÍ

Než se dostaneme k obsahu této části, měli bychom se zastavit a vysvětlit, proč říkáme, že Markovo evangelium končí v 16:8. Vždyť většina našich Biblí má v této kapitole dvacet veršů. Většina těchto Biblí má ale také poznámky, že verše 9–20 se v nejspolehlivějších starověkých rukopisech Markova evangelia nevyskytují.

Ve starých řeckých rukopisech Marka jsou tři různé koncovky. Jedna skupina rukopisů končí osmým veršem. Druhá skupina rukopisů končí ve 20. verši. A třetí skupina má za 8. veršem dvouvětý konec.

Pečlivé vyhodnocení všech důkazů vedlo většinu badatelů k závěru, že Marek ukončil své evangelium 8. veršem. Nejstarší a nejdůležitější rukopisné tradice dávají přednost nejkratšímu konci jako původnímu.

Mnozí badatelé se domnívají, že další dvě koncovky byly zřejmě přidány proto, že se písaři nelíbilo, že Marek končí evangelium větou „Báli se“. Tato písařova nepříjemnost však byla neopodstatněná. Ve skutečnosti se téma strachu, úžasu a údivu táhne celým tímto evangeliem. A z tohoto důvodu je důraz na strach velmi vhodným

způsobem, jak toto konkrétní evangelium zakončit. Ve skutečnosti také dobře odpovídá zkušenostem Markova původního publika. Když po Ježíšově vzkříšení čelili pronásledování, jistě je potěšilo, že první Ježíšovi učedníci také zažili strach.

Přejděme nyní ke zprávě o Ježíšově vzkříšení v Markovi 16:1–8. Markovo vyprávění o vzkříšení je kratší než stejné vyprávění v ostatních evangeliích, ale tato stručnost je zcela v souladu s osnovou tohoto evangelia. Jak si jistě vzpomínáte, ohlášení Mesiáše, které evangelium otevíralo, bylo také velmi krátké, stejně jako potvrzení Mesiáše apoštoly, které tvoří hlavní část evangelia.

Tato část o Mesiášově vítězství začíná příběhem žen, které přišly k Ježíšovu hrobu, aby třetí den po jeho smrti a pohřbu pomazaly jeho tělo. Setkaly se s andělským návštěvníkem, jehož poselství bylo jasné a přímé. Ježíš zvítězil nad smrtí a vstal z mrtvých, přesně tak, jak během svého působení mnohokrát předpověděl. Poslechněte si závěr evangelia v Markovi 16:6–8:

> On pak jim řekl: „Neděste se. Hledáte Ježíše Nazaretského, toho ukřižovaného. Byl vzkříšen z mrtvých, není tu. Hle, místo, kam ho položili. Ale jděte a povězte jeho učedníkům i Petrovi: Jde před vámi do Galileje; tam ho spatříte, tak jak vám řekl.“ Vyšly a utekly od hrobky; zmocnilo se jich totiž třesení a byly zcela bez sebe. A nikomu nic neřekly, neboť se bály (Mk 16:6–8).

Reakce žen je v kontextu Markova vyprávění zcela předvídatelná: bály se. Téměř všichni v tomto evangeliu reagovali na mocnou Boží přítomnost s úctou, úžasem a strachem.

> **Je zde Markovo podcenění, že ženy dostaly příkaz jít a oznámit jeho vzkříšení, a místo toho se bojí, utíkají a nikomu nic neříkají. A přesto jsme tu o dva tisíce let později, když to čteme, a víme, že to není konec příběhu; víme, že Boží pravda zvítězila, a tak je to opět šablona, kterou v Písmu opakovaně vidíme, jak je lidské selhání stavěno do kontrastu s Boží věrností a záměry.**
>
> **— Dr. Robert L. Plummer**

Boží lid bude v tomto životě zakoušet slabost a nouzi. To platilo pro Markovo původní publikum v Římě a platí to i pro církev v průběhu věků. Dobrou zprávou evangelia však je, že Boží království přišlo. Mesiáš zvítězil nad nepřáteli Božího lidu – dokonce i nad posledním nepřítelem, samotnou smrtí. A proto může Boží lid směle čelit nepřátelům evangelia o Království. Vítězství je již naše.

Poté, co jsme se seznámili s pozadím, strukturou a obsahem Markova evangelia, jsme připraveni podívat se na některá jeho hlavní témata.

HLAVNÍ TÉMATA

Totožnost Ježíše jako Mesiáše nebo Krista je bezpochyby nejzásadnějším tématem, které Marek ve svém evangeliu sděluje. Marek se chtěl ujistit, že jeho čtenáři vědí, že Ježíš je skutečně přišel zachránit z jejich hříchů. Ježíš byl král, který zvítězil nad smrtí. Byl mocný, hrozivý, nezastavitelný a slavný. Byl vykupitelem, který je přišel zachránit tím, že na zem přinesl Boží království. A přestože ho už nemohli vidět, stále vládl a slíbil, že se vrátí, aby dokončil záchranu, kterou začal.

Pro účely této lekce rozdělíme téma Ježíšova mesiášství na dvě části. Nejprve se budeme zabývat Ježíšem jako mesiášským trpícím služebníkem. A za druhé se budeme zabývat jeho identitou jako mesiášského vítězného Krále. Začněme Ježíšovou rolí trpícího služebníka.

TRPÍCÍ SLUŽEBNÍK

Naše diskuse o Ježíši jako trpícím služebníkovi se rozdělí do tří částí. Nejprve se zmíníme o některých židovských očekáváních týkajících se Mesiáše. Za druhé stručně

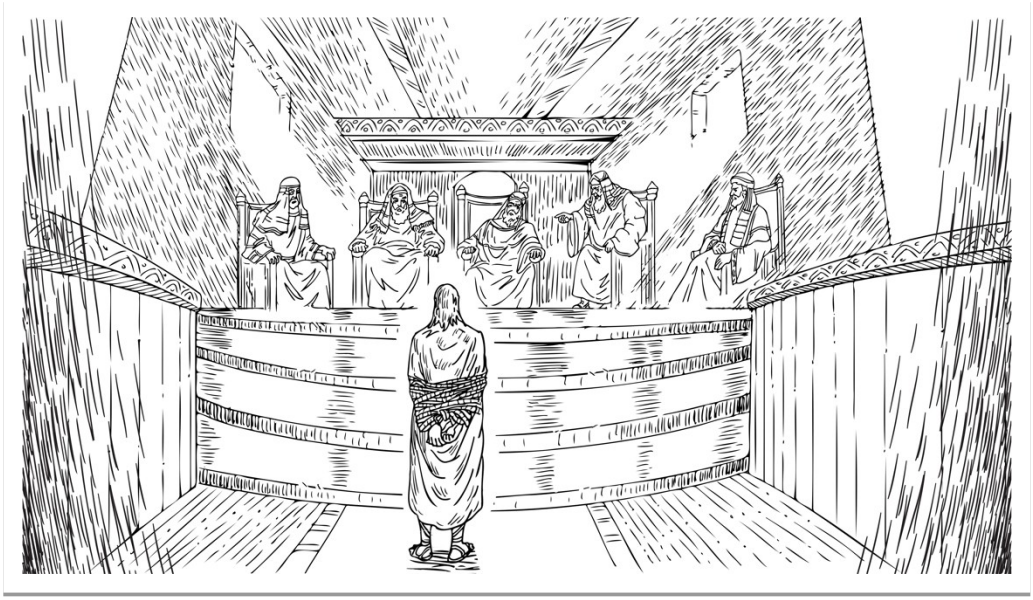

Ježíš byl trpící služebník.

zdůrazníme povahu Ježíšovy služby jako trpícího služebníka. A zatřetí budeme hovořit o správné reakci, kterou chtěl Marek po svých čtenářích na tento aspekt Ježíšova mesiášství. Nejprve se podíváme na židovská očekávání od Mesiáše, která byla v Ježíšově době běžná.

Židovská očekávání

Po stovky let před Kristem žila naprostá většina Izraelitů mimo zaslíbenou zemi. Ti, kteří v zemi zůstali, trpěli pod tyranií pohanských vládců. Nejprve to byli Babyloňané, pak Médové a Peršané, pak Řekové a nakonec Římané. A tato dlouhá historie utrpení vedla židovské teology ke zdůrazňování starozákonních proroctví, že Bůh nakonec pošle mesiášského osvoboditele, aby obnovil izraelské království.

Židovské mesiášské naděje měly mnoho různých podob. Například horlivci věřili, že Bůh chce, aby Izrael uvedl den Mesiáše povstáním proti římským úřadům. Různé apokalyptické skupiny věřily, že Bůh nadpřirozeně zasáhne, zničí své nepřátele a obnoví lid. Existovali také nomisté, jako byli farizeové, kteří věřili, že Bůh nezasáhne, dokud se Izrael nestane poslušným Zákona. V Ježíšově době tedy existovalo mnoho lidí, kteří toužili a čekali na příchod Mesiáše.

Přišel jako pokorný, trpící služebník. Židovské mesiášské naděje očekávaly okamžité pozemské politické království pod vládou Mesiáše, podobné království, kterému vládl David před staletími. Ježíš se však během svého pozemského působení o nastolení takového království ani nepokusil. A to způsobilo, že ho mnoho lidí jako Mesiáše odmítlo.

Zajímavé je, že myšlenka Mesiáše jako trpícího služebníka nebyla nová. Starozákonní prorok Izajáš naznačil tuto roli Mesiáše, zejména v Izajáši 53, který Nový zákon často vztahuje na Ježíše. Můžeme dokonce říci, že kdyby Ježíš *netrpěl* a *nesloužil*, pak by jako Mesiáš nesplňoval starozákonní požadavky. A proto Ježíšova trpící služba zdaleka nediskvalifikuje jeho roli Krista, naopak je důkazem toho, že skutečně Kristem je. Toto starozákonní téma však za Ježíšova života rozpoznalo jen několik lidí. Většina z nich byla natolik oddána soudobým židovským spekulacím o Mesiáši, že ho při jeho příchodu nepoznali.

> **Je zřejmé, že pojem Mesiáše je ve Starém zákoně velmi důležitý. Mesiáš je Pomazaný, pomazaný král. Je zajímavé se ptát, jak by Kristus přišel, kdyby byl Izrael ve skutečnosti poslušný a nedožadoval se lidského krále? Ale oni to udělali. A tak jste tu měli posloupnost „pomazaných“, kteří se nestarali o svůj lid, kteří nezaváděli Boží spravedlnost ve světě, kteří byli sebestřední. A tak se ve Starém zákoně objevuje tato touha. „Ach, nemohli bychom mít Mesiáše, který by byl takový, jaký má Mesiáš být?“ A tak se stalo. A tak máte tento obraz Krále, který přichází, ale zejména v Izajášovi je fascinující spojení mezi tímto přicházejícím Králem a Duchem svatým. Starozákonní lidé touží nejen po Mesiáši, ale také po Duchu svatém, který by přišel a umožnil jim poslouchat Tóru. Je tedy zajímavé sledovat, jakým způsobem zejména Izajáš vykresluje vztah mezi Mesiášem a Duchem. Bude naplněn Duchem; je pomazán Duchem. On je ten, kdo mluví skrze Ducha. A proto se nezdá, že by apoštoly překvapilo, když jim zmrtvýchvstalý Ježíš říká: „Čekejte v Jeruzalémě na Otcovo zaslíbení.“ Jako by říkali: „Aha, konečně**

> **Mesiáš řekl něco, co jsme od Mesiáše očekávali: ‚Dám vám Ducha svatého‘.“ A tak to je. Nepochopili však, za jakou cenu Mesiáš nastolí tento věk Boží spravedlnosti a věk Ducha. Nespojili si Izajáše 53 s Izajášem 11. Nespojili si skutečnost, že Mesiáš bude muset zemřít, aby přinesl toto království spravedlnosti a pokoje a život Ducha.**
>
> **— Dr. John Oswalt**

S ohledem na tato židovská očekávání se věnujme Ježíšově službě trpícího služebníka.

Ježíšova služba

Ježíš byl překvapivým Mesiášem, protože zvítězil smrtí. Na začátku evangelia Marek popisuje konflikty, které nakonec vedly k jeho ukřižování. A druhé polovině evangelia dominuje nejprve téma Ježíšova blížícího se utrpení a smrti a poté jeho skutečné utrpení a smrt.

Souběžně s důrazem na Ježíšovo utrpení je kladen důraz na jeho službu. Uzdravoval a sloužil mnoha různým lidem. Dal svůj život jako výkupné, aby vykoupil hříšníky. Na každém kroku se podřizoval Boží vůli, aby prospěl Božímu lidu.

Jedním z míst, kde Marek silně spojil téma utrpení a služby, je Marek 10,35–45. V této pasáži Jakub a Jan žádají Ježíše o čestná místa v Ježíšově království. Ostatních deset učedníků se pak na tuto snahu o slávu rozzlobilo. Ježíš však všech dvanáct pokáral. Vyzval je k životu ve službě a nabídl jim svůj vlastní život jako vzor.

> **Služebné vedení vyžaduje, aby se vedoucí aktivně zapojil do života služby a byl ochoten, jak by řekl Pavel, vylévat se ve službě druhým, podporovat druhé, poskytovat jim, co potřebují. A tak vedoucí nedává jen, chcete–li, příkaz a neříká jdi a dělej – ano, příkaz je dán, ale vedoucí vede cestu k dosažení cílů a úkolů. A to mi připomíná, co řekl Pavel, když mluvil o práci. Řekl, že tam v tomto ohledu předčil všechny své kolegy. A tak vám to dává obrovský smysl pro to, co znamená být služebným vůdcem, sestoupit mezi lidi a pomáhat nést břemeno a nést ho vykupitelně.**
>
> **— Rev. Larry Cockrell**

Poslechněte si Ježíšovo vysvětlení tohoto druhu vedení v Markovi 10:45:

> Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si nechal posloužit, ale aby posloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé (Mk 10:45).

Ježíš dal jasně najevo, že vedení je formou služby Bohu a těm, kteří jsou vedeni.

Vedení není příležitostí ke slávě. Naopak, častěji vede k utrpení vedoucích. Ježíš ve skutečnosti věděl, že jeho poslání sloužit druhým nakonec povede k jeho smrti. Bylo to však poslání, které přijal. A svým učedníkům přikázal, aby ji přijali také.

> **V Markově evangeliu se zdá, že mu obzvlášť záleží na tom, abychom pochopili, že Ježíš je trpící služebník, o němž se píše ve Starém zákoně. V první polovině evangelia byla velmi zdůrazňována Ježíšova role Krále a v druhé polovině přecházíme k Ježíšovu utrpení a smrti. A možná klíčovým veršem je Marek 10:45: „Syn člověka nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé." V tomto verši se píše: „Syn člověka přišel, aby sloužil, ale aby dal svůj život jako výkupné za mnohé." A tento konkrétní verš zaznívá v kontextu, kdy jsou učedníci povzbuzováni, aby byli takovými služebníky, že Ježíš je pro nás vzorem toho, že vlastně neuplatňujeme svá práva, ale skutečně je odkládáme ve prospěch šíření evangelia a rozvoje království. A zvláště Marek nám vlastně dává vzor toho, jak bychom si neměli sami nad sebou vládnout, jak bychom neměli hledat nejlepší místa v nebi, jak k tomu měli učedníci často sklon. Ale spíše následujeme model Krista, který se dobrovolně obětoval pro druhé, a to je model, který následujeme.**
>
> **— Rev. Dr. Simon Vibert**

> **Když se tedy zamyslíme nad tím, jak vypadá tento typ vedení ve službě, který Ježíš přikazuje, můžeme v evangeliích vidět, jak Ježíš tento typ vedení předvádí. První věc, kterou vidíme, že Ježíš dělá, když se setkává s různými lidmi a jejich potřebami, je, že velmi, velmi dobře naslouchá. Vychází jim vstříc tam, kde jsou. Všímá si materiálních potřeb jejich života, emocionálních potřeb jejich života; skutečně naslouchá, aby slyšel, co říkají mezi řádky, nejen slovy. A tak například v Markově evangeliu můžeme vidět toto setkání s otcem, jehož syn se léta a léta trápí s démony, a to tak, že se řeže, a on cítí, že už nemůže doufat. Říká: „Prosím, pomozte mé nevěře." A tak se mu dostává pomoci. A tak místo aby ho Ježíš pokáral, odpoví mu a jeho syna uzdraví. A pak vidíme právě trajektorii evangelia, že, kam Ježíš směřuje? Ježíš jde do Jeruzaléma, aby položil svůj život za své následovníky, aby zaplatil za jejich hříchy. Tento projev obětavé lásky, který pro sebe odkládá jakoukoli slávu z hlediska tehdejší kultury, a pak položí svůj život za své následovníky. To je tedy vzor, který Ježíš ukazuje v evangeliu, způsob, jakým se stará o lidi, s nimiž se setkává, a naslouchá jim, a pak to, kam jde, do Jeruzaléma, aby položil svůj život. To je služebné vedení.**
>
> **— Dr. Gregory R. Perry**

—

S ohledem na židovská mesiášská očekávání a Ježíšovu službu se zamysleme nad tím, jak Marek chtěl, aby jeho čtenáři reagovali na tento aspekt Ježíšovy identity jako Krista.

Správná reakce

Ježíš učil, že jeho následovníci budou muset trpět. Budou čelit odporu společnosti. Budou mít konflikty se svými rodinami. Budou pokoušeni a obtěžováni démonickými silami. Budou pronásledováni a někteří z nich budou dokonce zabiti. Přesto od nich vyžadoval věrnost a vytrvalost. Poslechněte si, jak Ježíš tuto myšlenku shrnul v Markovi 12:30:

> Budeš milovat Pána, svého Boha, z celého svého srdce, z celé své duše, z celé své mysli a z celé své síly (Mk 12:30).

Ježíš se zde odvolává na Deuteronomium 6:5, aby zdůraznil souhrn Božích požadavků na život svého lidu. Musíme být zcela oddáni Bohu v každém aspektu svého bytí a života.

Následování Ježíše zahrnuje oběť a utrpení. On však stále vyžaduje, abychom mu byli zcela oddáni a byli ochotni žít pro jeho království způsobem, kterým svět opovrhuje.

Jako jeden z příkladů uveďme příběh bohatého mladého vladaře z Marka 10:17–31. Přišel za Ježíšem s otázkou, co má udělat, aby zdědil věčný život, a Ježíš mu řekl, aby prodal všechen svůj majetek a rozdal ho chudým. Ježíšovy požadavky však byly větší, než byl bohatý mladý vladař schopen zvládnout, a tak odešel zděšený. Ježíš řekl svým učedníkům, že by je to nemělo překvapit, protože „snáze projde velbloud uchem jehly než bohatý člověk do Božího království“. Dále řekl, že jeho následovníci musí být ochotni opustit rodinu, domov a majetek. Museli být ochotni být pronásledováni. Dokonce museli být ochotni podstoupit mučednickou smrt kvůli němu. Jak Ježíš řekl v Markovi 8:34–35:

> Chce–li někdo jít za mnou, musí zapřít sám sebe, vzít svůj kříž a následovat mě. Neboť kdo chce svůj život zachránit, ztratí ho, ale kdo ztratí svůj život pro mě a pro evangelium, zachrání ho (Mk 8:34–35).

Každý křesťan má tak či onak svůj kříž. Ale sláva a požehnání spasení za tu oběť stojí.

> **Protože na jedné straně Ježíš řekl, aby vzal kříž, ale v Petrově životě jsou okamžiky, kdy se podívá do své ruky a místo ní vidí meč. Usekne veleknězi ucho. Víte, tohle bylo dilema církve po celá staletí, meč, nebo kříž? Máme jít cestou lidské vynalézavosti, lidských metod nebo lidské moudrosti? Nebo spácháme sebevraždu tím, že zapřeme sami sebe a budeme následovat Ježíše? A Ježíš jasně řekl, že slávu, takovou slávu, jakou Bůh nabízí skrze svého Syna, lze nalézt pouze cestou**

> **kříže, následováním Ježíšovy cesty. Otázka tedy nezní ani tak, jak můžeme dělat kompromisy, kde můžeme dělat kompromisy, ale skutečně, zda budeme následovat Ježíše? A když jsou lidé oddáni tomuto cíli, když chápou, že Ježíšova cesta je cestou kříže a následovat ho znamená umírat sobě a žít pro něj, pak se tyto otázky kompromisu a nekompromisu, jednoty a nejednoty, tyto věci mají tendenci do značné míry řešit samy, pokud se zaměříme na křížovou povahu křesťanského života.**
>
> **— Rev. Michael J. Glodo**

Učednictví je obtížná cesta. Podle Ježíše je vlastně nemožné vstoupit do Božího království, pokud se při tom spoléháme na vlastní síly. Poslechněte si však, jak Ježíš povzbuzuje své učedníky v Markovi 10:27:

> U lidí je to nemožné, ale ne u Boha. Neboť u Boha je možné všechno (Mk 10:27).

Nemáme sílu poslouchat Ježíše tak radikálním způsobem, jak to požaduje. Ale Bůh ano. A používá tuto moc v nás, aby zajistil, že vstoupíme do jeho království.

> **Jednou z nejhorších věcí, které můžeme dělat, je snažit se růst v Kristu, být posvěceni a růst ve svatosti a spravedlnosti bez moci Ducha. To se Bohu nelíbí, to není závislost na Bohu, který nás spasil, aby nás pak zase posvětil. Působení Ducha, moc Ducha, je tedy naprosto nezbytné pro jakékoli dobro, které z našeho života vzejde, pro jakýkoli růst v našem životě. Úžasné je, že Ježíš je nám ve svém lidství příkladem, a právě to vidíme v jeho životě. Duch svatý přichází a působí v Kristově životě, uschopňuje ho a dává mu sílu a vede ho, pomazává ho při křtu na začátku jeho služby, dokonce ještě předtím přivádí k panenskému početí, kdy se nám Bůh stává člověkem. Vidíme, jak ho Duch vede na poušť, aby byl pokoušen. Duch přichází a slouží mu. Duch je posilujícím působením v Kristově životě. A tak je jistě posilujícím dílem i v životě Kristových následovníků.**
>
> **— Dr. K. Erik Thoennes**

Marek chtěl, aby jeho původní posluchači v Římě věděli, že jejich utrpení a pronásledování je znamením, že jsou pravými Kristovými následovníky. Byla to součást Ježíšova plánu pro jeho království. A Marek chtěl, aby tato skutečnost jeho čtenáře povzbudila. Chtěl, aby měli důvěru, že je Bůh uschopní vytrvat v těžkostech, stejně jako uschopnil Ježíše, aby mohli čelit svému utrpení s odvahou a nadějí.

Ježíš stále pomalu zavádí své království, stále používá utrpení svého lidu jako prostředek k dosažení tohoto cíle a stále nám dává sílu vydržet. Utrpení pro Ježíše a jeho

království by nás nemělo odrazovat; mělo by nás utěšovat a inspirovat. Trpíme, protože jsme jeho služebníci. A jsme přesvědčeni, že jednoho dne bude naše utrpení odměněno požehnáním, které přesahuje naše chápání – požehnáním, které více než vynahradí těžkosti, které snášíme.

Druhým aspektem Ježíšovy identity, o kterém budeme uvažovat, je jeho role vítězného Krále, který přináší Boží království na zem.

VÍTĚZNÝ KRÁL

Starý zákon jasně říká, že Mesiáš bude potomkem krále Davida , a že jeho úkolem bude obnovit slávu Davidova trůnu a vládnout Izraeli navždy. Vidíme to předpovězené na místech, jako jsou Žalmy 89, 110 a 132, a potvrzené v Markovi 12:35. Kdykoli byl tedy Ježíš označen za Krista nebo Mesiáše, bylo potvrzeno i jeho královské postavení. Proto byl například v Mk 10:47–48 nazván „Synem Davidovým“. A sám Ježíš se otevřeně prohlásil za mesiášského krále v Mk 14,61–62, když byl souzen před synedriem, a v Mk 15:2, když byl souzen Pilátem.

Zamyslíme se nad třemi aspekty Ježíšovy role vítězného krále, které zdůrazňuje Marek.

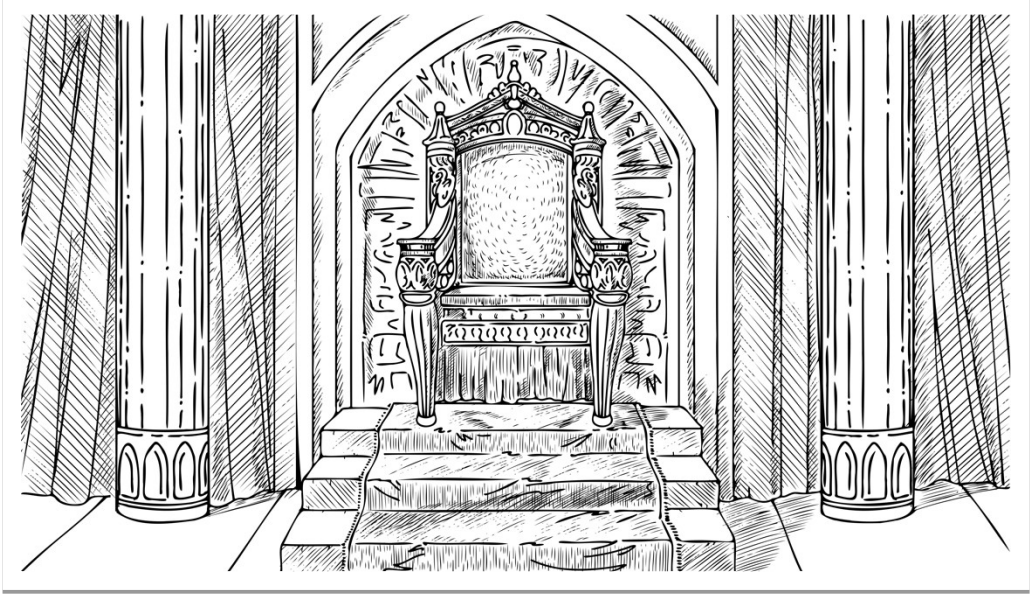

Mesiáš měl být potomkem krále Davida.

Zamyslíme se nad tím, že Ježíš hlásal své království. Uvidíme, že demonstroval svou moc a autoritu. A všimneme si, že zvítězil nad svými nepřáteli. Začneme tím, že Ježíš vyhlásil své království.

Vyhlášené království

Vzpomeňte si, jak Marek shrnul Ježíšovu službu v evangeliu v Markovi 1:14–15,

kde podal tuto zprávu:

> Po Janově uvěznění přišel Ježíš do Galileje a hlásal evangelium Boží. A říkal: „Naplnil se čas a přiblížilo se Boží království; čiňte pokání a věřte evangeliu.“ (Marek 1:14–15)

Hlavním cílem Ježíšovy kazatelské služby bylo hlásat evangelium neboli dobrou zprávu o tom, že Boží království je blízko a že jeho požehnání je nabízeno všem, kdo činí pokání a věří.

Ježíš hlásal své království také tím, že učil své učedníky jeho tajemstvím. Proto také často učil v podobenstvích – aby tajemství království odhalil těm, kteří byli vyvoleni, a skryl je před těmi, kteří vyvoleni nebyli. Poslechněte si, co Ježíš řekl svým učedníkům v Markovi 4:11–12:

> „Vám je dáno tajemství Božího království, avšak těm, kteří jsou vně, se to všechno děje v podobenstvích, aby hledíce hleděli a neuviděli, slyšíce slyšeli a nechápali, neobrátili se a nebylo jim odpuštěno.“ (Marek 4:11–12)

Ježíš samozřejmě často popisoval Boží království. Například v desáté kapitole Markova evangelia označil ty, kteří mohou do království vstoupit snadno, jako například děti, a ty, kteří tam mohou vstoupit jen s velkými obtížemi, jako například bohatí.

Druhým aspektem Ježíšovy role vítězného Krále, o němž se zmíníme, je to, že jako hlava Božího pozemského království prokázal svou moc a autoritu.

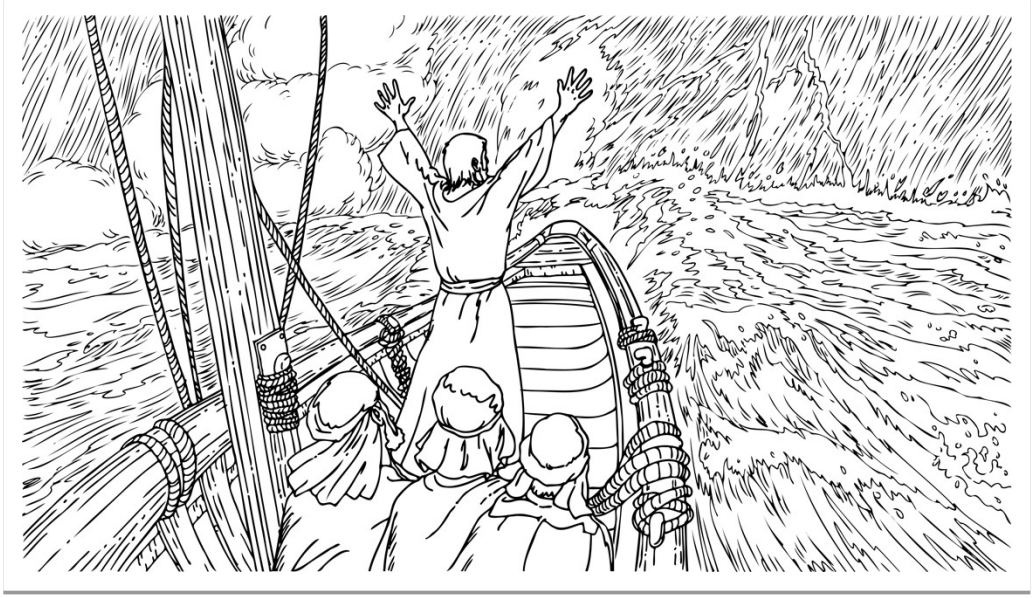

Stvoření ho poslechlo.

Prokázaná moc a autorita

Ježíš svou královskou moc a autoritu projevoval především svými zázraky. Například Marek 4:41 říká, že stvoření poslouchalo jeho příkazy. A démoni ho často poznávali jako Božího Syna, jak vidíme na místech jako Marek 1:24; 3:11 a 5:7. Ježíšova schopnost plnit svou vůli nad přírodou a démony byla silným důkazem toho, že přišel, aby přinesl Boží království na zem. A totéž platí i o jeho zázračných uzdraveních. K požehnáním království patří život a zdraví. Když tedy Ježíš uzdravoval lidi, rozdával jim požehnání království podle svého královského privilegia.

> **Ježíš konal zázraky pravděpodobně nejméně ze tří důvodů: Za prvé, chtěl ukázat svůj soucit, Boží soucit s lidmi, kteří trpí. Uzdravuje tedy lidi, protože je pohnut soucitem, je mu jich líto. Chce vyjít vstříc jejich potřebám, ale přitom také propaguje pravdu o tom, kdo je, že je Mesiáš a že přináší spásu království. Zázraky jsou tedy ukazateli jeho identity, neoznačují jen to, že je Bůh, a proto může dělat tyto věci, ale naznačují, že je Mesiáš. A tak třetím rysem je, že zázraky ukazují, že přišla mesiášská spása. Doba zaslíbená Bohem se vloudila do dějin a nyní tu máme odvrácení či odvalení prokletí, které přináší nemoci, takže uzdravuje lidi; omezení týkající se jídla a pití, takže poskytuje jídlo a hojnost vína. A tak zázraky přinášejí Boží změny v dějinách, protože on je Mesiáš, a to je jeho poslání, které přináší do našich životů.**
>
> **— Dr. John E. McKinley**

Kromě konání zázraků Ježíš prokázal svou královskou moc a autoritu i jinými způsoby. Například v Markovi 1:16–20 Ježíš odvážně vyzval učedníky, aby opustili své domovy, rodiny a podniky a následovali ho. Nedával jen moudré návrhy, ale požadoval odpověď, která změní život. Ve skutečnosti je to stejný příkaz, který dává každému, kdo slyší evangelium, a stejnou odpověď očekává i nadále. Každý člověk je povinen Ježíše poslouchat, odevzdat mu svůj život a následovat ho všude, kam ho vede.

Snad nejpamátnějším příkladem Ježíšovy autority je odpuštění hříchů ochrnutému v Markově evangeliu 2:3–12. Ježíš i všichni ostatní věděli, že hříchy může odpouštět pouze Bůh. Ježíš však překvapivě neřekl muži, aby hledal odpuštění u Boha, ale autoritativně mu hříchy odpustil. V důsledku toho toto prohlášení nebylo jen ujištěním o odpuštění pro muže, ale také o Ježíšově královské autoritě. Tím, že Ježíš muži odpustil hříchy, prokázal, že má božskou autoritu vykonávat spravedlnost v Božím království. A tím, že Ježíš muže ihned po odpuštění uzdravil, dokázal, že jeho poselství skutečně pochází od Boha.

A Ježíšova autorita odpouštět hříchy je samozřejmě jedním z největších důvodů, proč ho máme následovat. Jeho prostřednictvím mohou být naše hříchy smazány, takže můžeme být smířeni s Bohem. Místo toho, abychom byli jeho nepřáteli, můžeme být loajálními občany jeho království se všemi věčnými požehnáními, která k tomu patří.

Třetím aspektem Ježíšovy role vítězného krále, o kterém se zmíníme, je to, že si podmanil své nepřátele.

Porážka nepřátel

Ježíš měl během svého života mnoho nepřátel: židovské vůdce, kteří mu odporovali, nevěřící, kteří ho odmítali, démony, které vyháněl, a také další nepřátele. A ve všech případech, kdy se se svými nepřáteli střetl, zvítězil. Porazil jejich argumenty, vyhnul se jejich úkladům, osvobodil lidi z jejich útlaku. Dokonce využil jejich úkladů k dosažení svých vlastních cílů, když jim dovolil, aby ho ukřižovali na kříži, aby mohl odčinit hřích. Všechna tato vítězství dokazovala, že Ježíš je skutečně Mesiáš, davidovský král, který přišel, aby přinesl Boží království na zem.

Jedním z nepřátel, které Marek často zmiňoval, byli démoni. Ve skutečnosti Marek klade větší důraz na Ježíšovu moc nad démonickými a satanskými silami než kterýkoli jiný autor evangelia. Marek zaměřil pozornost svých čtenářů na Ježíšovu vládu nad démony.

Pro Marka byl tento konflikt mezi Ježíšem a démony důkazem, že Ježíš přinesl Boží království. Přítomnost království neznamenala pokojný život bez boje. Naopak to znamenalo, že Ježíšovo království přišlo, aby svedlo boj s démonickými mocnostmi království zla a nakonec je porazilo. Pro křesťany v Římě to znamenalo, že jejich utrpení je součástí větší duchovní války. A i když mohli být po určitou dobu utlačováni a pronásledováni, stále byli na straně vítězů a jednoho dne dosáhnou úplného vítězství. A totéž platí i pro nás dnes.

Jakkoli úžasná byla Ježíšova moc nad démony, jeho největším vítězstvím bylo vítězství nad samotnou smrtí, kterou Pavel v 1. Korintským 15:26 nazývá „posledním nepřítelem“. Jak jsme viděli, Ježíš před smrtí opakovaně vysvětloval svým učedníkům, že jeho smrt je prostředkem k jeho vítězství. Smrt je nepřítel. Ježíš však tohoto nepřítele přemůže a využije pro své vlastní cíle. Jako jeden z příkladů si poslechněte, jak Ježíš uklidňoval své učedníky během poslední večeře v Markovi 14:24–25:

> A řekl jim: „Toto je má krev nové smlouvy, která se vylévá za mnohé. Amen, pravím vám, že se již více nenapiji z plodu vinné révy až do onoho dne, kdy jej budu pít nový v Božím království.“ (Mk 14:24–25).

Jako laskavý pastýř Ježíš slíbil, že jeho smrt nebude důvodem k odrazení, ale naopak bude Božím smluvním vítězstvím nad hříchem a jeho následky. Ježíš také slíbil, že toto nebude poslední jídlo, které bude sdílet se svými učedníky. Po všech hrozných věcech, které se měly stát – jeho zatčení, zkouškách, utrpení a smrti –, s nimi bude znovu pít, až se jeho království naplní v celé své slávě. Od původních Markových čtenářů ve starověku až po církev v průběhu věků nám naše slavení Večeře Páně připomíná, že Kristovo vítězství nakonec překoná všechna naše utrpení. Jednoho dne budeme odměněni tím, že budeme slavit vítězný pokrm se samotným Ježíšem.

Ukřižováním, smrtí a pohřbením Ježíš dovolil, aby nad ním smrt na čas získala moc, aby nás mohl vykoupit z hříchu. Nezůstal však v její moci. Svým vzkříšením zvítězil i nad smrtí a nade vší pochybnost dokázal, že je Kristus, mesiášský král, kterého

Bůh poslal, aby na zemi obnovil své království.

Ale pokud Ježíš přišel, aby se stal králem, znamená to, že selhal? Tato otázka musela Markovo pronásledované publikum trápit, stejně jako trápí mnoho křesťanů v každé době. Koneckonců Ježíše nevidíme kralovat na zemi právě teď. Nevypadá to, že by splnil všechno, co měl mesiášský král udělat.

> **V Markově evangeliu je v první polovině evangelia poměrně silně zdůrazněno Ježíšovo kralování, takže Ježíš ukazuje, že má moc nad nemocí. Ukazuje, že má moc nad přírodou. Ukazuje, že kolem sebe dokáže shromáždit následovníky. A vůbec všechny věci, které byste od Boha–krále mezi námi očekávali. Ale překvapení, které učedníci těžko chápou, zejména v Markově evangeliu, spočívá v tom, že když Ježíš oznámí nebo potvrdí, že je Král, jak jim pomalu svítá, pak pokračuje tím, že bude odmítnut, že bude trpět a že zemře. A myslím, že zpočátku pro ně bylo velmi obtížné pochopit myšlenku, že by mezi ně měl přijít Král jako ten, kdo slouží, ale ve skutečnosti, s výhodou zpětného pohledu, když se podíváte zpět na předpovědi o přicházejícím Králi, si můžete dát dohromady pasáže jako Izajáš 53, které hovoří o Králi, který přichází, ale který také bude trpět a který zemře. A Ježíš věřil, že to dělá proto, aby zaplatil výkupní cenu za lidské hříchy, a že na kříži odloží svůj majestát, aby mohl odčinit hříchy lidstva. Ale ani to samozřejmě není konec příběhu, protože pak Kristus vstal z mrtvých, byl vyvýšen do nebe a nyní zaujímá místo Krále nad celým stvořením a vrátí se jako soudce živých i mrtvých.**
>
> **— Rev. Dr. Simon Vibert**

Ježíš nebyl Mesiášem, jakého většina lidí očekávala v prvním století, a není Mesiášem, jakého většina lidí chce dnes. Žil životem trpícího služebníka a ke stejnému jednání vyzval i lid svého království. V podobenstvích o rozsévači a hořčičném semínku ve 4. kapitole Markova evangelia Ježíš učil, že jeho následovníci budou sužováni pronásledováním a že to bude vypadat, že jeho království bude poraženo.

Učil však také, že v některých lidech slovo o Království zapustí kořeny a přinese ovoce. Přijímají Boží království v poslušnosti. Následují Ježíše a zvětšují Boží království.

Království je dočasně zahaleno, roste pomalu, dokonce trpí. Nakonec však Boží království přijde v celé své plnosti. Jak řekl Ježíš v Markovi 4:22:

> Nic není skryté, než aby bylo zjeveno; ani nic nebylo ukryto, leč aby vyšlo najevo (Mk 4:22).

Markovo poselství původnímu publiku i nám je jasné. Boží království tajemně roste, bojuje proti pronásledování, utrpení a nepřátelům. Roste však také jistě, podle Božího časového plánu. Boží království a Ježíšovu službu nelze zastavit. Jednoho dne se Ježíš vrátí, aby dokončil, co začal. Konečně a úplně porazí všechny své nepřátele a my

sami budeme oslaveni a vstoupíme do konečného stavu věčného života, který nemůže nikdy skončit. V té době nezůstane žádné starozákonní proroctví nenaplněno. On splní vše.

ZÁVĚR

V této lekci jsme se zabývali pozadím Markova evangelia z hlediska Markova autorství, jeho původního publika a příležitosti jeho sepsání. Prozkoumali jsme také strukturu a obsah jeho evangelia. A zaměřili jsme se na dvě jeho hlavní témata: Ježíšovu identitu trpícího služebníka a vítězného krále. Budeme–li číst toto evangelium s ohledem na tyto myšlenky, zjistíme, že Markovi lépe rozumíme a že ho lépe aplikujeme na svůj vlastní život v moderním světě.

Markovo evangelium zdůrazňuje aspekty Ježíšova charakteru a služby, které nejsou vždy zdůrazňovány v ostatních evangeliích. Ukazuje nám Ježíše jako mocného, energického a aktivního pána svého okolí. Ukazuje nám však také, že i ve své moci Ježíš ochotně přijal roli trpícího služebníka. A Marek nás vyzývá k různým reakcím na Pánův příklad. Chce, abychom v úžasu padli Ježíšovi k nohám, abychom mu v tichosti naslouchali a abychom na jeho slova reagovali radikální poslušností. Chce, abychom byli ochotni trpět pro Boží království stejně jako Ježíš. A chce, abychom byli povzbuzeni vědomím, že když Ježíš zvítězil nad svými nepřáteli skrze kříž, zajistil vítězství i nám. A právě v této naději vytrváme až do dne, kdy se Ježíš vrátí ve slávě, aby nám toto vítězství předal při dovršení svého království.

PŘISPĚVATELÉ

Dr. Pete Alwinson (hostitel) je výkonným ředitelem organizace FORGE: City Wide Ministry to Men with Man in the Mirror. Je také zakládajícím pastorem presbyteriánské církve Willow Creek (PCA) ve Winter Springs na Floridě, kde 26 let sloužil jako starší pastor. Dr. Alwinson získal titul M.Div. na Trinity Evangelical Divinity School a titul D.Min. na Reformovaném teologickém semináři. Působí jako adjunkt na Reformovaném teologickém semináři, je členem představenstva Key Life Network a autorem knihy *Like Father, Like Son: How Knowing God as Father Changes Men* (*Jak poznání Boha jako Otce mění člověka)*.

Dr. Richard Bauckham je odborník na Nový zákon a spisovatel, emeritní profesor na univerzitě v St.Andrews ve Skotsku.

Dr. Stephen Chan je docentem teologie a religionistiky na Seattle University.

Rev. Larry Cockrell je starším pastorem církve Household of Faith a členem fakulty Birminghamského teologického semináře.

P. Michael J. Glodo je docentem pastorální teologie na Reformovaném teologickém semináři v Orlandu na Floridě.

Dr. Jeff Lowman je starším pastorem v Evangel Church PCA v Alabasteru v Alabamě a profesorem homiletiky a systematické teologie na Birminghamském teologickém semináři.

Dr. John E. McKinley je docentem biblických a teologických studií na Talbot School of Theology.

Dr. John Oswalt je hostujícím významným profesorem Starého zákona na Asbury Theological Seminary.

Dr. Gregory R. Perry je viceprezidentem pro strategické projekty v Third Millennium Ministries a prezidentem Thirdmill Seminary. Dříve působil jako docent Nového zákona a ředitel Iniciativy městské služby na Covenant Theological Seminary.

Dr. Robert L. Plummer je profesorem biblických studií Collina a Evelyn Aikmanových na Jižním baptistickém teologickém semináři a zakladatelem a moderátorem pořadu *The Daily Dose of Greek*.

Dr. Thomas R. Schreiner je profesorem Jamese Buchanana Harrisona pro výklad Nového zákona a proděkanem pro výklad Písma na Jižním baptistickém teologickém semináři.

Dr. Mark Strauss je profesorem Nového zákona na Bethel Seminary v San Diegu.

Dr. Frank Thielman je presbyteriánský profesor teologie Nového zákona na Beeson Divinity School.

Dr. K. Erik Thoennes je profesorem biblických a teologických studií na Talbot School of Theology na Biola University a vede katedru biblických a teologických studií.

Rev. Dr. Simon Vibert je vikářem v Christ Church Virginia Water v anglickém hrabství Surrey a bývalým zástupcem ředitele a ředitelem školy kazatelství na Wycliffe Hall v Oxfordu.

Dr. Peter Walker působil jako profesor biblických studií na Trinity School for Ministry a jako zástupce ředitele na Wycliffe Hall v Oxfordu. V současné době působí jako instruktor v Jerusalem Center for Biblical Studies.

SLOVNÍČEK

Antimarcionitské prology – starověké prology k evangeliím (cca 160–180 n. l.), které určují autorství a uvádějí životopisné údaje autorů evangelií.

Barnabáš – přítel apoštola Pavla a bratranec Jana Marka (autora druhého evangelia), který Pavla doprovázel na jeho první misijní cestě.

Belzebub – známý také jako Belzebul; „kníže démonů“; jiné jméno pro Satana.

Boanerges – aramejský výraz znamenající „synové hromu“, který Kristus použil, když mluvil o Jakubovi a Janovi.

Kafarnaum – město na severním pobřeží Galilejského jezera, kde Ježíš na počátku své služby často kázal a konal zázraky.

Eliáš – starozákonní prorok, který se objevil spolu s Mojžíšem při Ježíšově proměnění.

Eusebius – (263–340 n. l.) raně křesťanský historik, autor *Církevních dějin.*

Gój – Nežid

Herodiáni – židovská sekta, která měla v Ježíšově době politickou moc a podporovala dynastii krále Heroda; spojila se s farizeji v opozici proti Ježíšovi.

Ireneus – (asi 130–202 n. l.) biskup z druhého století a raně křesťanský spisovatel, který napsal spis *Proti kacířství*, v němž vyvrátil gnosticismus a potvrdil platnost čtyř evangelií.

Jakub – Zebedeův syn a Janův bratr; umučen za Heroda Agrippy.

Jan – syn Zebedeův a bratr Jakubův; jeden z dvanácti apoštolů; autor Janova evangelia, 1., 2. a 3. listu Janova a knihy Zjevení; někdy se mu říká „učedník, kterého Ježíš miloval“.

Jan Křtitel – novozákonní prorok, který vyzýval k opravdovému pokání a hlásal, že příchod Božího království je blízko; označil Ježíše za Mesiáše a připravil cestu pro Ježíšovo veřejné působení.

Jidáš Iškariotský – jeden z Ježíšovy zvláštní skupiny 12 učedníků; zradil Ježíše velekněžím a starším za 30 stříbrných.

Lukáš – autor třetího evangelia a knihy Skutků apoštolů; pohan, který konvertoval ke křesťanství a byl jedním z Pavlových spolupracovníků; předpokládá se, že byl lékařem.

Marek – známý také jako Jan Marek; autor Markova evangelia a Barnabášův bratranec; doprovázel Pavla a Barnabáše na jejich první misijní cestě.

Matouš – jeden z dvanácti apoštolů a autor Matoušova evangelia; v době, kdy ho Ježíš povolal, byl celníkem; známý také jako Levi.

Mesiáš – hebrejské slovo znamenající „pomazaný“; velký král z Davidovy královské linie, který přinese přechod z tohoto věku do věku budoucího; v řeckém překladu „*Christos*“.

Mojžíš – starozákonní prorok a osvoboditel, který vyvedl Izraelity z Egypta; muž, s nímž Bůh uzavřel národní „smlouvu zákona“ a který Izraelitům předal Desatero a Knihu smlouvy; objevil se také s Eliášem při Ježíšově proměnění.

Nero – římský císař v letech 54–68 n. l., který pronásledoval křesťany; obvinil křesťany z požáru v Římě v roce 64 n. l.; popravil Pavla (podle tradice)

nomisté – Židé prvního století, kteří věřili, že Bůh nezasáhne a nezaloží své království, dokud Izrael nebude poslušný Mojžíšova zákona.

Olivetská řeč – název, který se běžně dává řeči mezi Ježíšem a jeho učedníky na Olivové hoře o budoucích událostech.

Papias – (asi 70 – 163 n. l.) raně křesťanský spisovatel a biskup z Hierapolis; cituje ho Eusebius v souvislosti s tím, kdo napsal evangelia.

podobenství – krátký alegorický příběh sloužící k morálnímu nebo duchovnímu ponaučení.

Petr – jeden z dvanácti Ježíšových apoštolů; nazývaný také Šimon; vůdce raně křesťanské církve; kázal v den Letnic ve Skutcích 2; podle církevních historiků vycházel Marek při psaní svého evangelia z Petrova vyprávění o Kristově životě.

Farizeové – židovská náboženská sekta z 1. století známá přísným dodržováním Zákona; věřili v budoucí vzkříšení, ale také věřili, že Bůh nezasáhne, dokud Izrael nezačne být poslušný Zákona.

Pilát – římský prefekt za císaře Tiberia v letech 26 až 36 n. l., který povolil Ježíšovo ukřižování; známý také jako Pilát Pontský.

Rufus – jeden ze synů muže, který nesl Kristův kříž; pravděpodobně stejná osoba, kterou Pavel zmiňuje v listu Římanům jako člena církve v Římě.

Saduceové – židovská sekta v době Krista, která se držela pouze pěti knih sepsaných Mojžíšem (Genesis–Deuteronomium) a nevěřila v anděly, duchy ani vzkříšení mrtvých.

Sanhedrin – nejvyšší soud a rada starověkého Izraele, která měla náboženskou i občanskou jurisdikci.

Silas – také zvaný Silvanus; jeden z vedoucích církve v Jeruzalémě a Pavlův společník na jeho druhé misijní cestě; spolu s Timoteem je zmiňován jako spoluautor Pavlových listů Tesaloničanům.

Proměnění – událost zaznamenaná v Matoušovi 17:1–8, Markovi 9:2–8 a Lukášovi 9:28–36, kdy se Ježíš zjevil učedníkům ve slávě.

Zélóti – židovská sekta z prvního století, která věřila, že Bůh nastolí budoucí věk teprve tehdy, až Židé vojensky povstanou proti římským vládcům.